
Witaj, Islandio! - Podstawy Języka Islandzkiego (Lekcja 1)

Wprowadzenie

Witamy w pierwszej lekcji naszego kursu podstaw języka islandzkiego! Ten e-book jest przeznaczony dla osób, które zaczynają swoją przygodę z tym fascynującym językiem. W tej lekcji skupimy się na podstawowych powitaniach, przedstawianiu się, zwrotach grzecznościowych i podstawach wymowy. Przygotuj się na naukę w przyjazny i przystępny sposób!

Cel Lekcji

Po ukończeniu tej lekcji będziesz potrafił/a:

- Powitać i pożegnać się po islandzku.
- Przedstawić się i zapytać kogoś o imię.
- Zapytać o samopoczucie i odpowiedzieć na to pytanie.
- Używać podstawowych zwrotów grzecznościowych.
- Zrozumieć podstawowe zasady wymowy islandzkiej.

Rozdział 1: Powitania (Kveðjur)

Zacznijmy od nauki kilku podstawowych sposobów na przywitanie się. Islandczycy, podobnie jak inne narody, używają różnych powitań w zależności od pory dnia i stopnia formalności.

Islandzki	Polski Tłumaczenie	Wymowa (Przybliżona)	Uwagi
Halló	Cześć	[hatl-lou]	Uniwersalne, nieformalne powitanie.

Islandzki	Polski Tłumaczenie	Wymowa (Przybliżona)	Uwagi
Hæ	Cześć	[hai]	Bardzo nieformalne, podobne do angielskiego "hi".
Góðan daginn	Dzień dobry	[gou-ðan dai-jin]	Formalne, używane do około 18:00. "ð" jak angielskie "th" w "this".
Gott kvöld	Dobry wieczór	[got kwólt]	Formalne. "kv" wymawiamy jak "kw".
Góða nótt	Dobranoc	[gou-ða nout]	Formalne.

Ćwiczenie 1: Powtórz każde powitanie na głos kilka razy, starając się naśladować podaną wymowę.

Rozdział 2: Przedstawianie się (Að kynna sig)

Teraz nauczymy się, jak się przedstawić i zapytać kogoś o imię.

Islandzki	Polski Tłumaczenie	Wymowa (Przybliżona)	Uwagi
Ég heiti ...	Nazywam się ...	[je:g hei-ti]	Długie "e" w "ég".
Hvað heitir þú?	Jak się nazywasz?	[kvað hei-tir θu:]	"þ" jak angielskie "th" w "thin".
Hvað segir þú?	Jak się masz?/ Co słychać?	[kvað sei-jir θu:]	Nieformalne.
Hvernig hefur þú það?	Jak się masz?	[kver-nig he-vyr θu: θað]	Bardziej formalne.

Przykład:

- *Ég heiti Anna.* (Nazywam się Anna.)

Ćwiczenie 2: Powiedz swoje imię po islandzku, używając zwrotu "Ég heiti ...". Następnie zapytaj fikcyjną osobę o imię, używając "Hvað heitir þú?".

Rozdział 3: Proste odpowiedzi (Svör)

Poznajmy kilka prostych odpowiedzi na pytanie o samopoczucie.

Islandzki	Polski Tłumaczenie	Wymowa (Przybliżona)
Ég hef það gott, takk.	Dziękuję, dobrze.	[je:g he:v θað got, tak]
Bara fínt, takk.	W porządku, dziękuję.	[ba-ra fint, tak]
Allt fínt.	Wszystko w porządku.	[alt fint]
Gott.	Dobrze.	[got]

Ćwiczenie 3: Odpowiedz na pytanie "Hvað segir þú?" używając jednej z powyższych odpowiedzi.

Rozdział 4: Zwroty grzecznościowe (Kurteisí)

Opanowanie kilku podstawowych zwrotów grzecznościowych jest kluczowe w każdym języku.

Islandzki	Polski Tłumaczenie	Wymowa (Przybliżona)	Uwagi
Takk	Dziękuję	[tak]	
Takk fyrir	Dziękuję za ...	[tak fi-rir]	
Gjörðu svo vel	Proszę (podając coś) / Nie ma za co	[gjør-ðy so: vel]	Miękkie "gj", jak w imieniu "Jerzy".
Fyrirgefðu	Przepraszam (prosząc o przebaczenie)	[fi-rir-gef-ðy]	
Afsakið	Przepraszam (zwracając uwagę)	[af-sa-kið]	

Ćwiczenie 4: Wyobraź sobie, że ktoś podaje Ci książkę. Podziękuj, używając "Takk". Następnie odpowiedz na podziękowanie, używając "Gjörðu svo vel".

Rozdział 5: Pożegnania (Kveðja)

Na koniec, nauczmy się kilku sposobów na pożegnanie.

Islandzki	Polski Tłumaczenie	Wymowa (Przybliżona)	Uwagi
Bless	Do widzenia	[bles]	Uniwersalne.
Bæ	Pa	[bai]	Bardzo nieformalne.
Sjáumst	Do zobaczenia	[sjaumst]	

Ćwiczenie 5: Pożegnaj się z kimś (nawet wymyślnym!) używając "Bless" i "Bæ".

Rozdział 6: Wymowa - Podstawowe Zasady (Framburður - Grunnreglur)

Wymowa islandzka może wydawać się skomplikowana na początku, ale z czasem stanie się bardziej intuicyjna. Oto kilka podstawowych zasad, które pomogą Ci zacząć:

- **Akcent:** Zazwyczaj pada na *pierwszą sylabę* słowa.
- **Samogłoski:**
 - **a, e, i, o, u, y:** Wymawiane podobnie jak w języku polskim (y jak niemieckie "ü" lub polskie "y" po miękkiej spółgłosce).
 - **á, é, í, ó, ú, ý:** *Długie* samogłoski (wymawiamy je dłużej niż krótkie odpowiedniki).
 - **au:** Dyftong, wymawiany jak połączenie "o" (jak w niemieckim "ö") i "i" (brzmi trochę jak "oj").
 - **ei, ey:** Dyftong, wymawiany jak "ej".
- **Spółgłoski:**
 - **ð:** Dźwięczne "th" (jak w angielskim "this").
 - **þ:** Bezdźwięczne "th" (jak w angielskim "thin").
 - **f:** Na początku i w środku słowa wymawiane jak "f", na końcu słowa często jak "v".
 - **g:** Na początku słowa i po samogłosce wymawiane jak "g", przed "i", "j", "e", "y", "æ", "ei", "ey" wymawiane jak "j". W innych pozycjach może być wymawiane inaczej.
 - **h:** Na początku słowa wymawiane jak "h", przed spółgłoską często nieme.
 - **ll:** Często wymawiane jak "tl".
 - **nn:** Przed "k", "p", "t" często wymawiane jak "tn".

- **rl:** Często wymawiane jak "rtl".
- **rn:** Często wymawiane jak "rtn".

Ważna uwaga: Wymowa islandzka ma wiele wyjątków. Na tym etapie skupiamy się na *podstawach*. Z czasem i praktyką, Twoja wymowa będzie się doskonalić. Polecamy korzystanie z nagrań dźwiękowych (np. na stronie Forvo.com), aby usłyszeć prawidłową wymowę.

Rozdział 7: Ćwiczenia Podsumowujące

1. **Dialog:** Ułóż krótki dialog, w którym dwie osoby witają się, przedstawiają, pytają o samopoczucie i żegnają. Użyj jak najwięcej słów i zwrotów z tej lekcji.
2. **Wymowa:** Nagraj siebie, czytając wszystkie słowa i zwroty z tej lekcji. Odłuchaj nagranie i porównaj swoją wymowę z przybliżonymi wymowami podanymi w e-booku oraz z nagraniami online (jeśli je znajdziesz).
3. **Zastosowanie:** Zastanów się, w jakich *rzeczywistych sytuacjach* mógłbyś/mogłabyś użyć poznanych dzisiaj zwrotów. Czy jest ktoś, z kim mógłbyś/mogłabyś poćwiczyć?

Rozdział 8: Dodatkowe Informacje

- Islandzki jest językiem *północnogermańskim*, blisko spokrewnionym z farerskim i staronordyckim.
- Jest językiem *fleksyjnym*, co oznacza, że słowa zmieniają formy (odmiana przez przypadki, liczby, rodzaje itd.).
- W islandzkim alfabecie znajdują się litery, których nie ma w polskim: **ð, þ, æ, ö**.
- Zachowanie czystości języka jest bardzo ważne dla Islandczyków, dlatego starają się tworzyć nowe słowa, zamiast zapożyczać je z innych języków.

Zakończenie

Gratulacje! Ukończyłeś/aś pierwszą lekcję islandzkiego. Pamiętaj, że regularna praktyka jest kluczem do sukcesu w nauce języka. Powtarzaj materiał, ćwicz wymowę i szukaj okazji do używania języka.

Powodzenia! (Gangi þér vel!)

Islandzki - Lekcja 2: Liczby, Dni Tygodnia, Miesiące i Podstawowe Czasowniki

Wprowadzenie

Witamy w drugiej lekcji naszego kursu języka islandzkiego! W tej lekcji poszerzymy Twoje słownictwo o niezbędne elementy, takie jak liczby, nazwy dni tygodnia i miesiące. Poznamy również kilka kluczowych czasowników, które pozwolą Ci budować proste, ale użyteczne zdania. Przygotuj się na solidną porcję wiedzy, która przybliży Cię do swobodnej komunikacji po islandzku.

Cel Lekcji

Po ukończeniu tej lekcji będziesz w stanie:

- Liczyć po islandzku do 20 oraz znać główne liczebniki dziesiętne.
- Podać nazwy dni tygodnia i miesięcy.
- Używać podstawowych czasowników: "być" (að vera), "mieć" (að hafa), "robić" (að gera) i "iść/jechać" (að fara).
- Odmieniać te czasowniki w czasie teraźniejszym.
- Konstruować proste zdania, wykorzystując poznane słowa i zwroty.

Rozdział 1: Liczby (Tölur)

Liczby są fundamentem komunikacji – używamy ich do określania ilości, czasu, dat i wielu innych rzeczy. Zacznijmy od opanowania podstawowych liczebników.

Islandzki	Polski	Wymowa (Przybliżona)	Rodzaj
einn	jeden	[eitn]	męski
ein	jedna	[ein]	żeński
eitt	jedno	[eit]	nijaki
tveir	dwa/dwaj	[tveir]	męski
tvær	dwie	[tvair]	żeński
tvö	dwa	[tvœ:]	nijaki

Islandzki	Polski	Wymowa (Przybliżona)	Rodzaj
þrír	trzy/trzej	[θri:r]	męski
þrjár	trzy	[θrjaur]	żeński
þrjú	trzy	[θrju:]	nijaki
fjórir	cztery/czterej	[fjou-rir]	męski
fjórar	cztery	[fjour-rar]	żeński
fjögur	cztery	[fjœ-gyr]	nijaki
fimm	pięć	[fim]	
sex	sześć	[sex]	
sjö	siedem	[sjø:]	
átta	osiem	[auhta]	
níu	dziewięć	[ni:y]	
tíu	dziesięć	[ti:y]	
ellefu	jedenaście	[et-le-fy]	
tólf	dwanaście	[toulf]	
þrettán	trzynaście	[θret-taun]	
fjórtán	czternaście	[fjour-taun]	
fimmtán	piętnaście	[fim-taun]	
sextán	szesnaście	[sex-taun]	
sautján	siedemnaście	[søi-tjaun]	
átján	osiemnaście	[au-tjaun]	
nítján	dziewiętnaście	[ni:-tjaun]	
tuttugu	dwadzieścia	[tyt-ty-gy]	
þrjátíu	trzydzieści	[θrjau-ti-y]	
fjörutíu	czterdzieści	[fjœ-ry-ti-y]	
fimmtíu	pięćdziesiąt	[fim-ti-y]	

Islandzki	Polski	Wymowa (Przybliżona)	Rodzaj
sex tíu	sześćdziesiąt	[sex-ti-γ]	
sjötíu	siedemdziesiąt	[sjø:-ti-γ]	
áttatíu	osiemdziesiąt	[auhta-ti-γ]	
níutíu	dziewięćdziesiąt	[ni:γ-ti-γ]	
hundrað	sto	[hyn-drað]	

Zwróć Uwagę:

- Islandzki, podobnie jak polski, posiada *rodzaje gramatyczne*: męski, żeński i nijaki. Liczebniki od 1 do 4 *odmieniają się* w zależności od rodzaju rzeczownika, do którego się odnoszą. Na razie zapamiętaj podstawowe formy, a do odmiany wrócimy w kolejnych lekcjach.
- Wymowa "þ" to dźwięk jak w angielskim "thin", a "ð" jak w "this".
- Liczebniki złożone (np. 25, 48) tworzy się, łącząc dziesiątki i jedności słowem "og" (i), np.:
 - *tuttugu og fimm* (dwadzieścia pięć)
 - *fjörutíu og átta* (czterdzieści osiem)

Ćwiczenie 1:

1. Powtórz głośno wszystkie liczby, zwracając uwagę na wymowę.
2. Policz od 1 do 20, a następnie od 20 do 1.
3. Powiedz po islandzku kilka losowych liczb dwucyfrowych (np. 37, 62, 99).

Rozdział 2: Dni Tygodnia (Vikudagar)

Znajomość dni tygodnia jest kluczowa przy planowaniu i umawianiu spotkań.

Islandzki	Polski	Wymowa (Przybliżona)
mánudagur	poniedziałek	[mau-ny-da-gyr]
þriðjudagur	wtorek	[θrið-jγ-da-gyr]
miðvikudagur	środa	[mið-vi-ky-da-gyr]
fimmtudagur	czwartek	[fim-ty-da-gyr]
föstudagur	piątek	[føs-ty-da-gyr]
laugardagur	sobota	[løi-gar-da-gyr]

Islandzki	Polski	Wymowa (Przybliżona)
sunnudagur	niedziela	[syn-ny-da-gyr]

Ćwiczenie 2:

1. Wymień po islandzku wszystkie dni tygodnia, zaczynając od poniedziałku.
2. Powiedz, jaki jest dzisiaj dzień tygodnia, używając zwrotu: *Í dag er ...* (Dzisiaj jest ...).

Rozdział 3: Miesiące (Mánuðir)

Poznanie nazw miesięcy pozwoli Ci mówić o datach i porach roku.

Islandzki	Polski	Wymowa (Przybliżona)
janúar	styczeń	[ja-nu-ar]
febrúar	luty	[fe-bru-ar]
mars	marzec	[mars]
apríl	kwiecień	[a-pril]
maí	maj	[mai]
júní	czerwiec	[ju:-ni]
júlí	lipiec	[ju:-li]
ágúst	sierpień	[au-gust]
september	wrzesień	[sep-tem-ber]
október	październik	[ok-tou-ber]
nóvember	listopad	[nou-vem-ber]
desember	grudzień	[de-sem-ber]

Ćwiczenie 3:

1. Powiedz, jaki jest dzisiaj miesiąc, używając zwrotu: *Í dag er ...*
2. Powiedz, w którym miesiącu się urodziłeś/aś, używając zwrotu: *Ég er fædd(ur)/fædd í ...* (Urodziłem/am się w ...). Pamiętaj o użyciu *fæddur* dla mężczyzn i *fædd* dla kobiet.

Rozdział 4: Podstawowe Czasowniki (Grunnsagnir)

Czasowniki to "silniki" języka – to one nadają zdaniom dynamikę. Poznajmy cztery fundamentalne czasowniki islandzkie:

- **að vera** - być
- **að hafa** - mieć
- **að gera** - robić
- **að fara** - iść/jechać

Odmiana w czasie teraźniejszym (Nutíð):

Osoba	að vera	að hafa	að gera	að fara	Polski
Ég	er	hef	geri	fer	Ja jestem/mam/ robię/idę(jadę)
Þú	ert	hefur	gerir	ferð	Ty jesteś/masz/ robisz/idziesz (jedziesz)
Hann/Hún/Það	er	hefur	gerir	fer	On/Ona/Ono jest/ma/robi/i dzie(jedzie)
Við	erum	höfum	gerum	förum	My jesteśmy/ma my/robimy/id ziemy(jedzie my)
Þið	eruð	hafið	gerið	farið	Wy jesteście/ma cie/robicie/id zicie(jedzie cie)
Þeir/Þær/Þau	eru	hafa	gera	fara	Oni/One/On e są/mają/robi ą(idą(jadą))

Kluczowe Informacje:

- Islandzkie czasowniki *odmieniają się* przez osoby i liczby (podobnie jak w polskim).

- *Þú* to forma "ty", używana w sytuacjach nieformalnych. *Þið* to "wy" (forma grzecznościowa lub liczba mnoga).
- *Hann* (on), *hún* (ona), *það* (ono). *Þeir* (oni), *þær* (one – rodzaj żeński), *þau* (one – rodzaj nijaki).
- *Að* przed czasownikiem oznacza *bezokolicznik* (np. "być", "mieć").

Przykłady Zdań:

- *Ég er íslenskunemi.* (Jestem uczniem/uczennicą islandzkiego.)
- *Hún hefur stórt hús.* (Ona ma duży dom.)
- *Við gerum köku.* (Robimy ciasto.)
- *Þau fara til Íslands.* (Oni/One jadą na Islandię.)

Ćwiczenie 4: Przetłumacz na islandzki:

1. Jestem studentem/studentką.
2. Ty masz kota.
3. My robimy obiad.
4. Ona jedzie do pracy.
5. Oni (mężczyźni) są w parku.

Ćwiczenie 5: Ułóż 5 własnych zdań, używając poznanych czasowników, liczb, dni tygodnia i miesięcy. Bądź kreatywny/a!

Rozdział 5: Podsumowanie i Ćwiczenia Utrwalające

1. **Powtórka Liczb:** Powiedz po islandzku kilka losowych liczb (np. 17, 42, 89).
2. **Kalendarz:** Powiedz, jaki jest dzisiaj dzień tygodnia i miesiąc. Jaki dzień tygodnia będzie za trzy dni?
3. **Odmiana Czasowników:** Odmień przez wszystkie osoby w czasie teraźniejszym czasowniki *að gera* i *að fara*.
4. **Dialog:** Ułóż krótki dialog (5-6 zdań), w którym dwie osoby rozmawiają o tym, co robią w danym dniu tygodnia. Wykorzystaj poznane słownictwo i czasowniki.

Rozdział 6: Dodatkowe Informacje o Języku Islandzkim

- Islandzki jest językiem *germańskim* z grupy *północnogermańskiej*. Jest blisko spokrewniony z farerskim i norweskim (szczególnie z dialektami zachodnimi).
- Islandzki jest znany ze swojego *konserwatyzmu językowego*. Oznacza to, że zachował wiele cech staronordyckiego, języka Wikingów, które zanikły w innych językach skandynawskich.
- Islandczycy bardzo dbają o *czystość swojego języka*. Starają się tworzyć nowe islandzkie słowa, zamiast zapożyczać je z innych języków (szczególnie z angielskiego).

Zakończenie

Świetnie! Ukończyłeś/aś drugą lekcję naszego kursu. Pamiętaj, że kluczem do opanowania języka jest regularna nauka i praktyka. Powtarzaj materiał, ćwicz wymowę i szukaj okazji do używania islandzkiego w rozmowach (nawet jeśli na razie tylko z samym sobą!).

Gangi þér vel! (Powodzenia!)

Islandzki - Lekcja 3: Rodzina, Przymiotniki i Opisywanie Osób

Wprowadzenie

Witamy w trzeciej lekcji naszego kursu języka islandzkiego! Tym razem skupimy się na słownictwie związanym z rodziną, a także nauczymy się używać przymiotników do opisywania osób – ich wyglądu i cech charakteru. To pozwoli Ci na tworzenie bardziej rozbudowanych i opisowych zdań.

Cel Lekcji

Po ukończeniu tej lekcji będziesz w stanie:

- Nazwać podstawowych członków rodziny po islandzku.
- Używać przymiotników do opisywania wyglądu (włosy, oczy, wzrost).
- Używać przymiotników do opisywania cech charakteru.
- Zrozumieć podstawowe zasady dotyczące rodzaju i liczby przymiotników.
- Tworzyć proste zdania opisujące osoby.

Rozdział 1: Rodzina (Fjölskylda)

Poznajmy słownictwo związane z najbliższą rodziną.

Islandzki	Polski	Wymowa (Przybliżona)
móðir	matka	[mou-ðir]
faðir	ojciec	[fa-ðir]
foreldrar	rodzice	[for-el-drar]
systir	siostra	[sis-tir]
bróðir	brat	[brou-ðir]
systkini	rodzeństwo	[sist-ki-ni]
sonur	syn	[so-nyr]
dóttir	córka	[dou-tir]

Islandzki	Polski	Wymowa (Przybliżona)
amma	babcia (od strony matki)	[am-ma]
afi	dziadek (od strony matki)	[a-vi]
langamma	prababcia	[lang-kam-ma]
langafi	pradziadek	[lang-ka-vi]
barn	dziecko	[bartn]
börn	dzieci	[bœrtn]
maður	mąż, mężczyzna	[ma-ðyr]
kona	żona, kobieta	[ko-na]
frændi	kuzyn, wujek	[frai-ndi]
frænka	kuzynka, ciocia	[frai-nka]

Uwagi:

- Islandzki rozróżnia dziadków ze strony matki (*amma*, *afi*) i ojca (używa się innych słów, których nauczymy się później).
- *Maður* i *kona* mogą oznaczać zarówno męża/żonę, jak i po prostu mężczyznę/kobietę.

Ćwiczenie 1:

1. Powtórz głośno wszystkie słowa związane z rodziną.
2. Powiedz, jak nazywają się Twoi rodzice, rodzeństwo (jeśli masz), dziadkowie. Użyj zwrotu: *Móðir mín heitir ...* (Moja matka nazywa się ...), *Faðir minn heitir...* (Mój ojciec nazywa się...), itd.

Rozdział 2: Przymiotniki - Wygląd (Lýsingarorð - Útlit)

Nauczmy się teraz kilku przymiotników opisujących wygląd.

Islandzki	Polski	Wymowa (Przybliżona)	Rodzaj (M/Ż/N)
hár	włosy	[haur]	(rzeczownik, n)
dökkhærður	ciemnowłosy/a	[dœhk-hai-ryðyr]	M: dökkhærður, Ż: dökkhærð, N: dökkhært

Islandzki	Polski	Wymowa (Przybliżona)	Rodzaj (M/Ż/N)
ljóshærður	jasnowłosy/a	[ljous-hai-ryðyr]	M: ljóshærður, Ż: ljóshærð, N: ljóshært
rauðhærður	rudowłosy/a	[røyð-hai-ryðyr]	M: rauðhærður, Ż: rauðhærð, N: rauðhært
sköllóttur	łysy	[skœl-lou-tyr]	M: sköllóttur, Ż: sköllótt, N: sköllótt
stutt	krótkie	[stvt]	M: stuttur, Ż: stutt, N: stutt
sítt	długie	[si:t]	M: síður, Ż: síð, N: sítt
auga	oko	[øi-ga]	(rzeczownik, n)
augu	oczy	[øy-gy]	(rzeczownik, n, l.mn.)
blá	niebieskie/i	[blau]	M: blár, Ż: blá, N: blátt
græn	zielone/i	[grain]	M: grænn, Ż: græn, N: grænt
brún	brązowe/y	[bru:n]	M: brúnn, Ż: brún, N: brúnt
hár	wysoki	[haur]	M: hár, Ż: há, N: hátt
lágvaxinn	niski	[lau-vax-in]	M: lágvaxinn, Ż: lágvaxin, N: lágvaxið
grannur	szczupły	[gran-nyr]	M: grannur, Ż: grönn, N: grannt
feitur	gruby	[fei-tyr]	M: feitur, Ż: feit, N: feitt

Ważne! - Rodzaj i Liczba Przymiotników:

- Przymiotniki w islandzkim *odmieniają się* przez *rodzaj* (męski, żeński, nijaki) i *liczbę* (pojedyncza, mnoga), aby zgadzać się z rzeczownikiem, który opisują.

- W tabeli podano podstawowe formy, a także przykłady odmiany przez rodzaje dla kilku przymiotników. Zapamiętaj na razie jak najwięcej z tych form, a pełną odmianą zajmiemy się dokładniej w kolejnych lekcjach.

Ćwiczenie 2:

1. Powtórz przymiotniki opisujące wygląd, zwracając uwagę na wymowę i różne formy rodzajowe.
2. Opisz swoje włosy i oczy, używając poznanych przymiotników i zwrotu: *Ég er með ... hár og ... augu.* (Mam ... włosy i ... oczy.) Np.: *Ég er með ljóst hár og blá augu.* (Mam jasne włosy i niebieskie oczy.)
3. Opisz wygląd kogoś z Twojej rodziny lub znanego aktora/aktorki.

Rozdział 3: Przymiotniki - Charakter (Lýsingarorð - Persónuleiki)

Teraz kilka przymiotników opisujących cechy charakteru.

Islandzki	Polski	Wymowa (Przybliżona)	Rodzaj (M/Ż/N) <i>uproszczone</i>
vingjarnlegur	przyjazny	[vin-gjarn-le-gyr]	M: vingjarnlegur, Ż: vingjarnleg, N: vingjarnlegt
fyndinn	zabawny	[fin-din]	M: fyndinn, Ż: fyndin, N: fyndið
klár	mądry, bystry	[klaur]	M: klár, Ż: klár, N: klárt
duglegur	pracowity	[dy-gle-gyr]	M: duglegur, Ż: dugleg, N: duglegt
latur	leniwy	[la-tyr]	M: latur, Ż: löt, N: latt
hógvær	skromny	[hou-vair]	M: hógvær, Ż: hógvær, N: hógvært
stolt(ur)	dumny	[stólt(yr)]	M: stoltur, Ż: stolt, N: stolt
þolinmóður	cierpliwy	[θɔ-lin-mou-ðyr]	M: þolinmóður, Ż: þolinmóð, N: þolinmótt

Islandzki	Polski	Wymowa (Przybliżona)	Rodzaj (M/Ż/N) <i>uproszczone</i>
reiður	zły, gniewny	[rei-ðʏr]	M: reiður, Ż: reið, N: reitt
glaður	wesoły, szczęśliwy	[gla-ðʏr]	M: glaður, Ż: glöð, N: glatt

Uwaga: Odmiana przymiotników przez rodzaje i liczby jest bardziej skomplikowana, niż pokazano w tabeli. Pełne tabele odmian znajdziesz w podręcznikach gramatyki lub w Internecie. Na tym etapie najważniejsze jest zapoznanie się z podstawowymi formami i zrozumienie, że taka odmiana istnieje.

Ćwiczenie 3:

1. Powtórz przymiotniki opisujące charakter.
2. Opisz siebie, używając kilku przymiotników (np. 3-4). Użyj zwrotu: *Ég er ...* (Jestem ...).
3. Opisz charakter kogoś, kogo dobrze znasz.

Rozdział 4: Łączenie Przymiotników z Rzeczownikami

Ćwiczmy teraz łączenie przymiotników z rzeczownikami, zwracając uwagę na zgodność rodzaju i liczby (na ile to możliwe na tym etapie).

Przykłady:

- *Hún er með sítt, ljóst hár.* (Ona ma długie, jasne włosy.) – *sítt* (nijaki, bo *hár* jest nijakie), *ljóst* (nijaki)
- *Hann er hár og grannur maður.* (On jest wysokim i szczupłym mężczyzną.) – *hár* (męski, bo *maður* jest męski), *grannur* (męski)
- *Þau eru dugleg börn.* (One/Oni są pracowitymi dziećmi.) – *dugleg* (nijaki, liczba mnoga, bo *börn* jest nijakie, liczba mnoga)

Ćwiczenie 4:

Przetłumacz na islandzki:

1. Mój brat jest wysoki i ma brązowe oczy.
2. Moja siostra jest niska i ma rude włosy.
3. Moi rodzice są przyjaźni i pracowici.
4. To jest zabawny mężczyzna.
5. To jest mądra kobieta.

Rozdział 5: Podsumowanie i Ćwiczenia

1. **Słownictwo:** Powtórz całe słownictwo z tej lekcji.
2. **Opis:** Opisz wygląd i charakter dwóch osób – jednej z Twojej rodziny i jednej znanej osoby (np. aktora, piosenkarza, polityka). Staraj się używać jak najwięcej poznanych przymiotników.
3. **Dialog:** Napisz krótki dialog, w którym dwie osoby opisują trzecią osobę (np. nowego ucznia w klasie, nowego sąsiada).

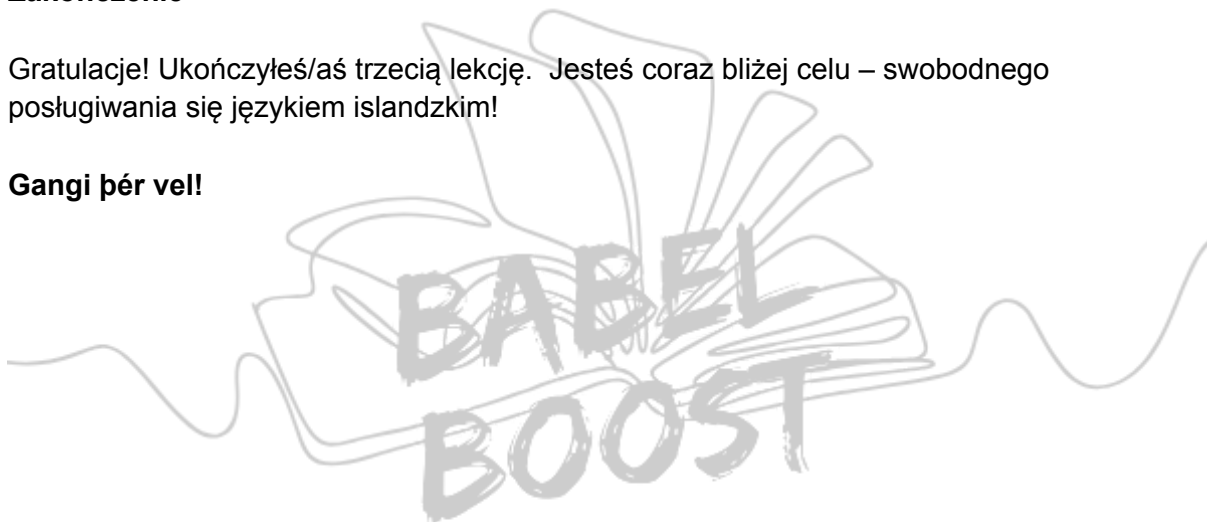
Dodatkowe Informacje

- Nauka przymiotników i ich odmiany to ważny krok w opanowaniu islandzkiego. Nie zrażaj się, jeśli na początku będzie Ci trudno zapamiętać wszystkie formy. Z czasem stanie się to bardziej naturalne.
- Staraj się używać nowych słów i zwrotów w kontekście, tworząc własne zdania. To najlepszy sposób na utrwalenie wiedzy.

Zakończenie

Gratulacje! Ukończyłeś/aś trzecią lekcję. Jesteś coraz bliżej celu – swobodnego posługiwania się językiem islandzkim!

Gangi þér vel!

Islandzki - Lekcja 4: Posiadanie, Przynależność, Pytania i Podstawowe Przyimki

Wprowadzenie

Witamy w czwartej lekcji naszego kursu języka islandzkiego! W tej lekcji skupimy się na wyrażaniu posiadania i przynależności, nauczymy się zadawać pytania oraz poznamy kilka podstawowych przyimków, które są niezbędne do tworzenia bardziej złożonych zdań. Przygotuj się na solidną dawkę gramatyki i słownictwa!

Cel Lekcji

Po ukończeniu tej lekcji będziesz potrafił/a:

- Wyrażać posiadanie za pomocą zaimków dzierżawczych.
- Określać przynależność za pomocą dopełniacza.
- Zadawać proste pytania (kto? co? gdzie? kiedy? jak? dlaczego?).
- Używać podstawowych przyimków (w, na, pod, obok, do, z, o).
- Tworzyć bardziej rozbudowane zdania, łącząc poznane elementy.

Rozdział 1: Zaimki Dzierżawcze (Eignarfornöfn)

Zaimki dzierżawcze wskazują, do kogo coś należy. W islandzkim, podobnie jak przymiotniki, odmieniają się przez rodzaj, liczbę i przypadek. Na razie skupimy się na mianowniku (kto? co?).

Osoba	Mianownik (Męski)	Mianownik (Żeński)	Mianownik (Nijaki)	Polski
Ég	minn	mín	mitt	mój/moja/moje
Þú	þinn	þín	þitt	twój/twoja/twoje
Hann	hans	hans	hans	jego
Hún	hennar	hennar	hennar	jej
Það	þess	þess	þess	jego/jej/tego
Við	okkar	okkar	okkar	nasz/nasza/nasze

Osoba	Mianownik (Męski)	Mianownik (Żeński)	Mianownik (Nijaki)	Polski
Þið	ykkar	ykkar	ykkar	wasz/wasza/wasze
Þeir/Þær/Þau	þeirra	þeirra	þeirra	ich

Uwagi:

- Zaimki dzierżawcze zawsze stoją *po* rzeczowniku, który określają.
- Zaimki dzierżawcze dla 3. osoby liczby pojedynczej (hann, hún, það) są *nieodmienne* w mianowniku.
- Formy *þess* używamy, gdy odnosimy się do czegoś, co już zostało wspomniane, niezależnie od rodzaju.

Przykłady:

- *Billinn minn* (mój samochód) – *billinn* (samochód) jest rodzaju męskiego.
- *Bókin mín* (moja książka) – *bókin* (książka) jest rodzaju żeńskiego.
- *Húsið mitt* (mój dom) – *húsið* (dom) jest rodzaju nijakiego.
- *Hundurinn hennar* (jej pies)
- *Penninn hans* (jego długopis)
- *Börnin okkar* (nasze dzieci)

Ćwiczenie 1:

1. Powtórz zaimki dzierżawcze w różnych formach rodzajowych.
2. Przetłumacz na islandzki: mój brat, twoja siostra, jego dom, jej kot, nasz samochód, wasza książka, ich dzieci.

Rozdział 2: Dopełniacz (Eignarfall)

Dopełniacz w islandzkim odpowiada na pytania *czyj? czyja? czyje?* Służy do określania przynależności, gdy nie używamy zaimka dzierżawczego. Tworzenie dopełniacza jest nieco skomplikowane, ale na razie poznamy kilka podstawowych zasad:

- **Rzeczowniki męskie:**
 - Często końcówka *-s* (np. *maður – manns, bill – bíls*)
 - Niektóre mają nieregularne formy (np. *faðir – föður, bróðir – bróður*)
- **Rzeczowniki żeńskie:**
 - Często końcówka *-ar* (np. *kona – konu, bók – bókar*)
 - Niektóre mają nieregularne formy (np. *móðir – móður, systir – systur*)

- **Rzeczowniki nijakie:**

- Często końcówka -s (np. *hús* - *húss*)
- Czasami bez zmian (np. *barn* - *barns*)

Przykłady:

- *Bíll mannsins* (samochód mężczyzny)
- *Bók konunnar* (książka kobiety)
- *Nafn barnsins* (imię dziecka)
- *Húsið Jóns* (dom Jóna) - Imiona własne w dopełniaczu często mają końcówkę -s.

Uwaga: Pełne tabele odmiany przez przypadki znajdziesz w podręcznikach gramatyki. Na tym etapie skup się na rozpoznawaniu dopełniacza i zrozumieniu jego funkcji.

Ćwiczenie 2: Uzupełnij zdania, tłumacząc podaną frazę i wpisując ją w odpowiednim przypadku:

1. Þetta er bók _____ (mojej siostry).
2. Húsið _____ (mojego brata) er stórt.
3. Ég veit ekki nafn _____ (tej kobiety).
4. Ég þekki foreldra _____ (tego dziecka).

Rozdział 3: Pytania (Spurningar)

Nauczymy się teraz zadawać podstawowe pytania.

Islandzki	Polski	Wymowa (Przybliżona)
hver?	kto?	[kver]
hvað?	co?	[kvað]
hvar?	gdzie?	[kvar]
hvenær?	kiedy?	[kvenair]
hvernig?	jak?	[kvernig]
hvers vegna? / af hverju?	dlaczego?	[kvers veg-na] / [af kver-jy]

Uwagi:

- Pytania w islandzkim *nie* wymagają inwersji (zmiany szyku zdania).
- *Hvers vegna?* i *Af hverju?* są synonimami.

Przykłady:

- *Hver er þetta?* (Kto to jest?)
- *Hvað er þetta?* (Co to jest?)
- *Hvar býrð þú?* (Gdzie mieszkasz?)
- *Hvenær kemur þú?* (Kiedy przyjedziesz?)
- *Hvernig hefur þú það?* (Jak się masz?)
- *Hvers vegna ertu hér?* (Dlaczego tu jesteś?)

Ćwiczenie 3:

1. Powtórz pytańniki.
2. Zadaj po islandzku pytania: Kto to jest? Co to jest? Gdzie jest książka? Kiedy idziesz do szkoły? Jak masz na imię? Dlaczego jesteś smutny/a?

Rozdział 4: Przyimki (Forsetningar)

Przyimki to krótkie słowa, które określają relacje między rzeczownikami a innymi częściami zdania (np. miejsce, czas, kierunek).

Islandzki	Polski	Wymowa (Przybliżona)	Przykład
í	w	[i:]	<i>Ég bý í Reykjavík.</i> (Mieszkam w Reykjavíku.)
á	na	[au]	<i>Bókin er á borðinu.</i> (Książka jest na stole.)
undir	pod	[yn-dir]	<i>Kötturinn er undir stólnum.</i> (Kot jest pod krzesłem.)
við hliðina á	obok	[við hli-ði-na au]	<i>Bíllinn er við hliðina á húsinu.</i> (Samochód jest obok domu.)
til	do	[tɪl]	<i>Ég fer til Íslands.</i> (Jadę na Islandię/do Islandii.)
frá	z, od	[frau]	<i>Ég kem frá Póllandi.</i> (Pochodzę z Polski.)
um	o (czymś)	[ym]	<i>Við tölum um bókina.</i>

Islandzki	Polski	Wymowa (Przybliżona)	Przykład
			(Rozmawiamy o książce.)
með	z (kimś/czymś)	[mɛð]	Ég fer með henni í bío. (Idę z nią do kina.)

Uwagi:

- Przyimki w islandzkim łączą się z różnymi przypadkami (mianownik, biernik, celownik, dopełniacz). Na razie nie musisz się tym szczegółowo przejmować, ale zapamiętaj, z jakim przypadkiem łączy się dany przyimek (będziemy to stopniowo wprowadzać). *Najważniejsze, żeby zapamiętać same przyimki i ich znaczenie.*
- Zauważ, że polskie "w" jest tłumaczone dwojako: "í" gdy jest mowa o byciu wewnątrz czegoś i "á", gdy mowa o znajdowaniu się na jakiejś powierzchni.

Ćwiczenie 4:

Przetłumacz na islandzki:

1. Jestem w domu.
2. Książka jest na biurku.
3. Kot jest pod stołem.
4. Mieszkam obok szkoły.
5. Jadę do sklepu.
6. Pochodzę z Warszawy.
7. Rozmawiamy o filmie.
8. Idę z moim bratem.

Rozdział 5: Ćwiczenia Utrwalające

1. **Posiadanie:** Napisz 5 zdań, używając różnych zaimków dzierżawczych.
2. **Przynależność:** Napisz 5 zdań, używając dopełniacza do określenia przynależności.
3. **Pytania:** Zadaj 5 różnych pytań, używając poznanych pytajników.
4. **Przyimki:** Napisz 5 zdań, używając różnych przyimków.
5. **Dialog:** Napisz krótki dialog, w którym dwie osoby pytają się nawzajem o różne rzeczy (np. imię, miejsce zamieszkania, co mają przy sobie).

Dodatkowe Informacje

- Nauka przypadków i przyimków to kluczowy element gramatyki islandzkiej. Nie zniechęcaj się, jeśli na początku wydaje się to trudne. Regularne ćwiczenia i powtarzanie pomogą Ci opanować ten materiał.

- Staraj się jak najczęściej używać poznanych słów i zwrotów w kontekście, tworząc własne zdania i dialogi. To najlepszy sposób na utrwalenie wiedzy i nabranie płynności.

Zakończenie

Gratulacje! Ukończyłeś/aś czwartą lekcję. Jesteś coraz bliżej celu – swobodnego posługiwania się językiem islandzkim!

Gangi þér vel!

Islandzki - Lekcja 5: Czas Teraźniejszy - Czasowniki Regularne i Nieregularne, Określanie Czasu

Wprowadzenie

Witamy w piątej lekcji naszego kursu! To kluczowa lekcja, w której zgłębimy temat odmiany czasowników w czasie teraźniejszym. Poznamy zasady odmiany czasowników regularnych, a także kilka ważnych czasowników nieregularnych. Nauczymy się również określać czas, co jest niezbędne w codziennej komunikacji. Przygotuj się na intensywną, ale satysfakcjonującą naukę!

Cel Lekcji

Po ukończeniu tej lekcji będziesz potrafił/a:

- Odmieniać regularne czasowniki islandzkie w czasie teraźniejszym.
- Rozpoznawać i używać kilka podstawowych czasowników nieregularnych w czasie teraźniejszym.
- Pytać o godzinę i odpowiadać na to pytanie.
- Używać określeń czasu (dzisiaj, jutro, wczoraj, rano, wieczorem, itd.).
- Tworzyć bardziej złożone zdania, opisujące czynności wykonywane w czasie teraźniejszym.

Rozdział 1: Czas Teraźniejszy - Czasowniki Regularne (Reglulegar Sagnir)

Większość islandzkich czasowników odmienia się regularnie w czasie teraźniejszym. Istnieją jednak różne grupy koniugacyjne, w zależności od końcówki bezokolicznika. Na razie skupimy się na dwóch najczęstszych:

Grupa 1: Czasowniki zakończone na -a

To najliczniejsza grupa. Odmiana polega na usunięciu końcówki -a i dodaniu odpowiednich końcówek osobowych:

Osoba	Końcówka	Przykład: tala (mówić)	Polski
Ég	-a	tala	(ja) mówię
Þú	-ar	talar	(ty) mówisz
Hann/Hún/Það	-ar	talar	(on/ona/ono) mówi
Við	-um	tölum	(my) mówimy
Þið	-ið	talið	(wy) mówicie
Þeir/Þær/Þau	-a	tala	(oni/one/one) mówią

Grupa 2: Czasowniki zakończone na -ja

W tej grupie zachodzi pewna zmiana w temacie czasownika. Odcinamy -ja, a następnie, jeśli temat kończy się na:

- spółgłoskę *g, k, p, t* - dodajemy *i* i końcówki osobowe
- samogłoskę - dodajemy tylko końcówki osobowe
- inne spółgłoski - dodajemy *j* i końcówki osobowe.

Osoba	Końcówka	Przykład: telja (liczyć, spółgłoska inna niż <i>g,k,p,t</i>)	Przykład: byggja (bud ować, samogłoska)	Przykład: vekja (budzić, spółgłoska <i>k</i>)	Polski
Ég	-	tel	bygg	veki	(ja) liczę/buduję/ budzę
Þú	-r	telur	byggir	vekur	(ty) liczysz/buduj esz/budzisz
Hann/Hún/Það	-r	telur	byggir	vekur	(on/ona/ono) liczy/buduje/ budzi
Við	-um	teljum	byggjum	vekjum	(my) liczymy/budu jemy/budzim y

Osoba	Końcówka	Przykład: telja (liczyć, spółgłoska inna niż g,k,p,t)	Przykład: byggja(bud ować, samogłoska)	Przykład: vekja (budzić, spółgłoska k)	Polski
Þið	-ð	teljið	byggjið	vekjið	(wy) liczycie/budu jecie/budzici e
Þeir/Þær/Þa u	-	telja	byggja	vekja	(oni/one/one) liczą/budują/ budzą

Ćwiczenie 1:

- Odmień przez osoby w czasie teraźniejszym następujące czasowniki:
 - búa* (mieszkać) - grupa 1
 - læra* (uczyć się) - grupa 1
 - vinna* (pracować) - grupa 1
 - syngja* (śpiewać) - grupa 2 (zwróć uwagę na zmianę tematu)
 - spyrja* (pytać) - grupa 2 (zwróć uwagę na zmianę tematu)
- Przetłumacz na islandzki: Ja mieszkam, ty uczysz się, on pracuje, my śpiewamy, wy pytacie, oni mówią.

Rozdział 2: Czas Teraźniejszy - Czasowniki Nieregularne (Óreglulegar Sagnir)

Kilka bardzo ważnych czasowników odmienia się nieregularnie. Na razie poznamy odmianę trzech z nich:

Osoba	að vera (być)	að hafa (mieć)	að vita (wiedzieć)
Ég	er	hef	veit
Þú	ert	hefur	veist
Hann/Hún/Það	er	hefur	veit
Við	erum	höfum	vitum
Þið	eruð	hafið	vitið
Þeir/Þær/Þau	eru	hafa	vita

Uwaga: Czasownik *að vita* jest szczególnie ważny, ponieważ jest często używany w pytaniach i przeczeniach.

Ćwiczenie 2:

1. Zapamiętaj odmianę czasowników nieregularnych.
2. Przetłumacz na islandzki: Ja jestem, ty masz, on wie, my jesteśmy, wy macie, oni wiedzą.

Rozdział 3: Określanie Czasu (Tímatjning)

Nauczmy się teraz pytać o godzinę i odpowiadać na to pytanie, a także używać podstawowych określeń czasu.

Pytanie o godzinę:

- *Hvað er klukkan?* (Która jest godzina?)

Odpowiedź:

- *Klukkan er ...* (Jest godzina ...)

Liczby (przypomnienie i uzupełnienie):

Islandzki	Polski
eitt	1 (jeden, używane przy określaniu godziny)
tvö	2 (dwa, używane przy określaniu godziny)
þrjú	3
fjögur	4
fimm	5
sex	6
sjö	7
átta	8
níu	9
tíu	10
ellefu	11
tólf	12

Islandzki	Polski
hálf tvö	wpół do drugiej

Przykłady:

- *Klukkan er eitt.* (Jest pierwsza.)
- *Klukkan er tvö.* (Jest druga.)
- *Klukkan er hálf tvö.* (Jest wpół do drugiej.)
- *Klukkan er tíu.* (Jest dziesiąta.)

Inne określenia czasu:

Islandzki	Polski	Wymowa (Przybliżona)
í dag	dzisiaj	[i: da:g]
í gær	wczoraj	[i: gair]
á morgun	jutro	[au mor-gyn]
núna	teraz	[nu:-na]
um morguninn	rano	[ym mor-gy-nin]
um kvöldið	wieczorem	[ym kvœl-dið]
á nóttunni	w nocy	[au nou-tyn-ni]
klukkan ...	o godzinie ...	[klyk-kan]
fyrir temu	[fr-rir]
eftir ...	za ...	[ef-trir]

Przykłady:

- *Ég fer í vinnuna í dag.* (Idę do pracy dzisiaj.)
- *Ég fór í bíó í gær.* (Poszedłem/Poszłam do kina wczoraj.) *Uwaga: czas przeszły!*
- *Ég fer í frí á morgun.* (Jadę na wakacje jutro.)
- *Ég er að læra núna.* (Uczę się teraz.) *Uwaga: konstrukcja z "að" + bezokolicznik = "być w trakcie robienia czegoś"*
- *Ég fór í skólann fyrir tveimur tímum.* (Poszedłem do szkoły dwie godziny temu).
- *Ég fer í búðina eftir fimm mínútur.* (Pójdę do sklepu za pięć minut).

Ćwiczenie 3:

1. Powiedz po islandzku, która jest teraz godzina.

2. Powiedz, o której godzinie zazwyczaj wstajesz, jesz śniadanie, idziesz do pracy/szkoły, jesz obiad, idziesz spać.
3. Przetłumacz na islandzki: Idę do kina dzisiaj wieczorem. Uczyłem/am się wczoraj rano. Jadę na wakacje jutro.

Rozdział 4: Ćwiczenia Utrwalające

1. **Odmiana Czasowników:** Odmień przez osoby w czasie teraźniejszym czasowniki: *lesa* (czytać), *skrifa* (pisać), *horfa á* (oglądać), *hlusta á* (słuchać), *borða* (jeść).
2. **Czasowniki Nieregularne:** Napisz 5 zdań, używając czasowników *að vera*, *að hafa* i *að víta* w różnych formach osobowych.
3. **Określanie Czasu:** Powiedz po islandzku, która jest godzina w różnych miastach na świecie (np. w Nowym Jorku, w Tokio, w Londynie). Możesz użyć internetu, aby sprawdzić aktualny czas.
4. **Dialog:** Napisz krótki dialog, w którym dwie osoby umawiają się na spotkanie, określając czas i miejsce.
5. **Opis Dnia:** Opisz swój typowy dzień, używając poznanych czasowników, określ czas i przymiotników z poprzednich lekcji.

Rozszerzenie (dla ambitnych):

- **Czasowniki zwrotne (Reflexive Verbs):** Niektóre czasowniki w islandzkim są zwrotne, co oznacza, że towarzyszy im zaimek zwrotny *sig*. Przykład: *að þvo sér* (myć się), *að klæða sig* (ubierać się). Spróbuj znaleźć informacje na temat odmiany czasowników zwrotnych w czasie teraźniejszym (np. w Internecie lub podręczniku gramatyki) i poćwicz ich użycie. Zaimki zwrotne:

Osoba	Zaimek zwrotny
Ég	mig
Þú	þig
Hann/Hún/Það	sig
Við	okkur
Þið	ykkur
Þeir/Þær/Þau	sig
Przykłady:	

- *Ég þvæ mér.* (Myję się.)
- *Þú klæðir þig.* (Ubierasz się.)
- *Hann greiðir sér.* (On się czesze.) Uwaga: *að greiða sér* = czesać się

- **Czasowniki modalne (Modal Verbs):** Czasowniki modalne (np. *að geta* - móc, *að vilja* - chcieć, *að mega* - móc (mieć pozwolenie), *að eiga* - mieć powinność, *að skulu* - mieć zamiar) to kolejna ważna grupa czasowników. Spróbuj znaleźć informacje na temat ich odmiany w czasie teraźniejszym i użyć ich w kilku zdaniach.
 - *Ég get talað íslensku.* (Mogę mówić po islandzku.)
 - *Ég vil fara heim.* (Chcę iść do domu.)

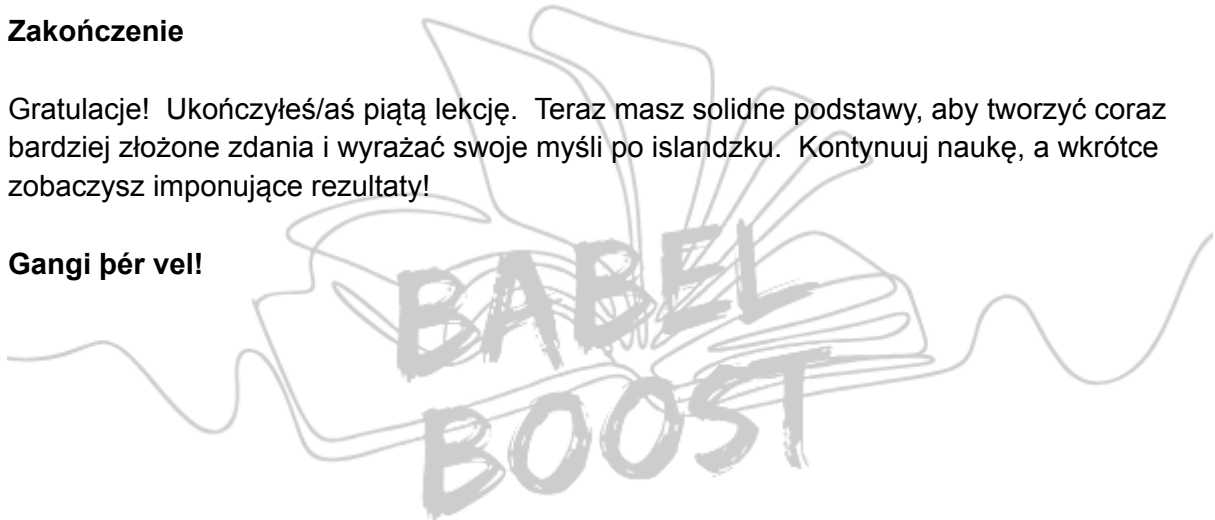
Dodatkowe Informacje

- Nauka odmiany czasowników to *najważniejszy* element gramatyki islandzkiej. Poświęć temu zagadnieniu dużo czasu i uwagi. Regularne ćwiczenia i powtarzanie są kluczowe.
- Nie zniechęcaj się, jeśli na początku popełniasz błędy. To naturalny element procesu nauki. Z czasem i praktyką, odmiana czasowników stanie się dla Ciebie coraz bardziej intuicyjna.

Zakończenie

Gratulacje! Ukończyłeś/aś piątą lekcję. Teraz masz solidne podstawy, aby tworzyć coraz bardziej złożone zdania i wyrażać swoje myśli po islandzku. Kontynuuj naukę, a wkrótce zobaczysz imponujące rezultaty!

Gangi þér vel!

Islandzki - Lekcja 6: Czas Przeszły Prosty - Czasowniki Słabe i Mocne, Opisywanie Wydarzeń

Wprowadzenie

Witamy w szóstej lekcji naszego kursu języka islandzkiego! W tej lekcji zajmiemy się czasem przeszłym prostym (preteritum), który jest niezbędny do opowiadania o wydarzeniach, które miały miejsce w przeszłości. Poznamy dwa główne typy czasowników w czasie przeszłym: słabe i mocne. To kluczowa lekcja, która pozwoli Ci znacznie rozbudować Twoje możliwości komunikacyjne.

Cel Lekcji

Po ukończeniu tej lekcji będziesz potrafił/a:

- Rozpoznawać i tworzyć formy czasu przeszłego prostego czasowników słabych.
- Rozpoznawać i tworzyć formy czasu przeszłego prostego kilku podstawowych czasowników mocnych.
- Opisywać wydarzenia z przeszłości, używając czasu przeszłego prostego.
- Używać określeń czasu przeszłego.
- Tworzyć bardziej złożone zdania, opisujące sekwencje wydarzeń.

Rozdział 1: Czas Przeszły Prosty - Czasowniki Słabe (Veikar Sagnir)

Czasowniki słabe tworzą czas przeszły prosty w sposób regularny, dodając odpowiednie końcówki do tematu czasownika. Istnieją trzy główne grupy czasowników słabych:

Grupa 1: Końcówka -ði

To najliczniejsza grupa. Odmiana polega na dodaniu końcówki *-ði* do tematu czasownika (czyli bezokolicznika bez *-a*), a następnie dodaniu końcówek osobowych.

Osoba	Końcówka	Przykład: tala (mówić)	Polski
Ég	-ði	talaði	(ja) mówiłem/am
Þú	-ðir	talaðir	(ty) mówiłeś/aś

Osoba	Końcówka	Przykład: tala (mówić)	Polski
Hann/Hún/Það	-ði	talaði	(on/ona/ono) mówił/a/o
Við	-ðum	töluðum	(my) mówiliśmy/łyśmy
Þið	-ðuð	töluðuð	(wy) mówiliście/łyście
Þeir/Þær/Þau	-ðu	töluðu	(oni/one/one) mówili/ły

Grupa 2: Końcówka -di Do tej grupy należą czasowniki, których temat (bezokolicznik bez -a) kończy się na *d, g, l, n, s*.

Osoba	Końcówka	Przykład: dæma (sądzić)	Polski
Ég	-di	dæmdi	(ja) sądziłem/am
Þú	-dir	dæmdir	(ty) sądziłeś/aś
Hann/Hún/Það	-di	dæmdi	(on/ona/ono) sądził/a/o
Við	-dum	dæmdum	(my) sądziliśmy/łyśmy
Þið	-duð	dæmduð	(wy) sądziliście/łyście
Þeir/Þær/Þau	-du	dæmdu	(oni/one/one) sądzili/ły

Grupa 3: Końcówka -ti

Do tej grupy należą czasowniki, których temat kończy się na *k, p, t*.

Osoba	Końcówka	Przykład: nota (używać)	Polski
Ég	-ti	notaði	(ja) używałem/am
Þú	-tir	notaðir	(ty) używałeś/aś

Osoba	Końcówka	Przykład: nota (używać)	Polski
Hann/Hún/Það	-ti	notaði	(on/ona/ono) używał/a/o
Við	-tum	notuðum	(my) używaliśmy/łyśmy
Þið	-tuð	notuðuð	(wy) używaliście/łyście
Þeir/Þær/Þau	-tu	notuðu	(oni/one/one) używali/ły

Ćwiczenie 1:

- Odmień przez osoby w czasie przeszłym prostym następujące czasowniki:
 - búa* (mieszkać) - grupa 1
 - læra* (uczyć się) - grupa 1
 - vinna* (pracować) - grupa 1
 - dvelja* (przebywać) - należy rozpatrywać jak czasownik z tematem na spółgłoskę *l* - grupa 2.
 - þakka* (dziękować) - temat na *k* - grupa 3
- Przetłumacz na islandzki: Ja mieszkałem, ty uczyłeś się, on pracował, my dziękowaliśmy, wy przebywaliście, oni mówili.

Rozdział 2: Czas Przeszły Prosty - Czasowniki Mocne (Sterkar Sagnir)

Czasowniki mocne tworzą czas przeszły prosty poprzez *zmiianę samogłoski rdzennej* (tzw. przegłos). Nie ma jednej reguły, która pozwalałaby przewidzieć tę zmianę – trzeba się jej nauczyć na pamięć dla każdego czasownika. Czasowniki mocne dzielą się na 7 klas, w zależności od wzoru przegłosu. Na razie poznamy kilka przykładów z różnych klas:

Bezokolicznik	Ég	Þú	Hann/Hún/Það	Við	Þið	Þeir/Þær/Þau	Polski
að fara	fór	fórst	fór	fórum	fóruð	fóru	iść/jechać
að koma	kom	komst	kom	komum	komuð	komu	przychodzić
að gefa	gaf	gafst	gaf	gáfum	gáfuð	gáfu	dawać
að sjá	sá	sást	sá	sáum	sáuð	sáu	widzieć

Bezokolicznik	Ég	Þú	Hann/Hún/Það	Við	Þið	Þeir/Þær/Þau	Polski
að lesa	las	last	las	lásur	lásuð	lásu	czytać
að vera	var	varst	var	vorur	voruð	voru	być
að hafa	hafði	hafðir	hafði	höfðum	höfðuð	höfðu	mieć
að geta	gat	gast	gat	gátum	gátuð	gátu	móc, potrafić

Uwagi:

- Zwróć uwagę na zmiany samogłosek w rdzeniu czasownika (*fara* -> *fór*, *koma* -> *kom*, itd.).
- W 2. osobie liczby pojedynczej i mnogiej pojawia się dodatkowo końcówka *st* i *uð*.
- Czasowniki *að vera* i *að hafa* są nieregularne także w czasie przeszłym.

Ćwiczenie 2:

1. Zapamiętaj odmianę podanych czasowników mocnych.
2. Przetłumacz na islandzki: Ja poszedłem, ty przyszedłeś, on dał, my widzieliśmy, wy czytaliście, oni byli, ja miałem, ty mogłeś.

Rozdział 3: Opisywanie Wydarzeń (Lýsa Atburðum)

Teraz połączymy poznane czasowniki w czasie przeszłym z określeniami czasu, aby opisywać wydarzenia.

Określenia czasu (przypomnienie i uzupełnienie):

Islandzki	Polski
í gær	wczoraj
í fyrradag	przedwczoraj
í morgun	rano (w przeszłości)
í kvöld	wieczorem (w przeszłości)
í nótt	w nocy (w przeszłości)
fyrir viku	tydzień temu
fyrir mánuði	miesiąc temu

Islandzki	Polski
fyrir ári	rok temu
síðasta ...	zeszły/a/e ...
áður	wcześniej

Przykłady:

- *Ég fór í bíó í gær.* (Poszedłem/Poszłam do kina wczoraj.)
- *Við lásum bókina fyrir viku.* (Przeczytaliśmy książkę tydzień temu.)
- *Hún kom heim seint í gærkvöldi.* (Ona wróciła do domu późno wczoraj wieczorem.)
- *Þau voru í fríi á Spáni síðasta sumar.* (Oni byli na wakacjach w Hiszpanii zeszłego lata.)
- *Ég borðaði morgunmat áður.* (Zjadłem śniadanie wcześniej)

Ćwiczenie 3:

1. Opisz, co robiłeś/aś wczoraj. Użyj co najmniej 5 różnych czasowników w czasie przeszłym.
2. Opisz, co robiłeś/aś w zeszłym tygodniu.
3. Opowiedz o swoich ostatnich wakacjach.

Rozdział 4: Ćwiczenia Utrwalające

1. **Odmiana Czasowników:** Odmień w czasie przeszłym prostym następujące czasowniki:
 - *spila* (grać) - słaby
 - *kaupa* (kupować) - słaby
 - *taka* (brać) - mocny
 - *skrifa* (pisać) - mocny
 - *drekka* (pić) - mocny
 - *syngja* (śpiewać) - słaby (grupa 2, ale z końcówką -di w czasie przeszłym, bo temat kończy się na -ng)
2. **Tworzenie Zdań:** Utwórz po 3 zdania z każdym z czasowników z ćwiczenia 1, używając różnych określeń czasu przeszłego.
3. **Tłumaczenie:** Przetłumacz na islandzki:
 - Wczoraj oglądałem film.
 - Tydzień temu kupiłem nową książkę.
 - W zeszłym roku pojechałem na Islandię.
 - Przedwczoraj widziałem mojego przyjaciela.
 - W zeszłym miesiącu przeczytałem trzy książki.
4. **Opowiadanie:** Napisz krótkie opowiadanie (5-10 zdań) o tym, co robiłeś/aś w weekend.

Rozszerzenie (dla ambitnych):

- **Więcej Czasowników Mocnych:** Znajdź w słowniku lub Internecie listę islandzkich czasowników mocnych i naucz się odmiany kilku kolejnych (np. *að sofa* - spać, *að finna* - znajdować, *að biðja* - prosić).
- **Czas Zaprzeszyły (Plusquamperfectum):** Czas zaprzeszyły opisuje czynność, która wydarzyła się *przed* inną czynnością w przeszłości (np. "Zjadłem śniadanie, *zanim* poszedłem do szkoły."). Jest tworzony za pomocą czasownika posiłkowego *hafa* w czasie przeszłym + imiesłowu biernego (który poznamy w kolejnej lekcji). Spróbuj znaleźć informacje na temat tworzenia czasu zaprzeszyłego i użyć go w kilku zdaniach. Przykładowo: *Ég hafði borðað morgunmat áður en ég fór í skólann.*
- **Opowiadanie z Dialogiem:** Napisz dłuższe opowiadanie (10-15 zdań) o jakimś ciekawym wydarzeniu z Twojego życia. Wpleć w opowiadanie krótki dialog w czasie przeszłym.

Dodatkowe Informacje

- Opanowanie czasu przeszłego prostego jest kluczowe dla płynnej komunikacji w języku islandzkim. Poświęć temu zagadnieniu dużo czasu i uwagi.
- Regularne ćwiczenia, powtarzanie i próby tworzenia własnych zdań to najlepszy sposób na utrwalenie wiedzy.
- Nie zniechęcaj się, jeśli na początku popełniasz błędy. To naturalny element procesu nauki. Z czasem i praktyką, odmiana czasowników w czasie przeszłym stanie się dla Ciebie coraz bardziej intuicyjna.

Zakończenie

Świetna robota! Ukończyłeś/aś szóstą lekcję i zrobiłeś/aś duży krok naprzód w nauce islandzkiego. Teraz możesz już opowiadać o przeszłości, co znacznie wzbogaca Twoje możliwości komunikacyjne. Kontynuuj naukę, a wkrótce będziesz mówić po islandzku z coraz większą swobodą!

Gangi þér vel!

Islandzki - Lekcja 7: Imiesłowy, Czas Zaprzeszły, Strona Bierna

Wprowadzenie

Witamy w siódmej lekcji naszego kursu! To kolejna ważna lekcja, w której poznamy imiesłowy (czynny i bierny), czas zaprzeszły oraz podstawy strony biernej. Te konstrukcje gramatyczne są niezbędne do tworzenia bardziej złożonych i precyzyjnych wypowiedzi. Przygotuj się na intensywną, ale bardzo przydatną naukę!

Cel Lekcji

Po ukończeniu tej lekcji będziesz potrafił/a:

- Tworzyć i używać imiesłów czynny czasu teraźniejszego.
- Tworzyć i używać imiesłów bierny czasu przeszłego.
- Tworzyć i używać czas zaprzeszły (plusquamperfectum).
- Rozpoznawać i rozumieć proste zdania w stronie biernej.
- Używać poznanych konstrukcji gramatycznych w bardziej złożonych zdaniach.

Rozdział 1: Imiesłów Czynny Czasu Teraźniejszego (Lýsingarháttur nútíðar)

Imiesłów czynny czasu teraźniejszego opisuje czynność, która dzieje się *w trakcie* innej czynności. Odpowiada polskiemu imiesłowowi na *-ąc* (np. mówiąc, czytając, idąc).

Tworzenie:

Imiesłów czynny tworzymy, dodając końcówkę **-andi** do tematu czasownika (bezokolicznik bez *-a*).

Przykłady:

- tala (mówić) -> tal**andi** (mówiąc)
- lesa (czytać) -> les**andi** (czytając)
- fara (iść/jechać) -> far**andi** (idąc/jadąc)
- koma (przychodzić) -> kom**andi** (przychodząc)
- vera (być) -> ver**andi** (będąc)
- hafa (mieć) -> haf**andi** (mając)
- syngja (śpiewać) -> syngj**andi**

Użycie:

Imiesłów czynny jest *nieodmienny*. Może pełnić funkcję:

- **Przydawki:** *Ég sá hlaupandi mann.* (Widziałem biegnącego mężczyznę.)
- **Okolicznika sposobu:** *Hann labbaði syngjandi.* (Szedł, śpiewając.) = *Szedł śpiewająco*
- **W zdaniach współrzędnie złożonych:** *Hún sat og las lesandi bók.* (Siedziała, czytając książkę.) Częściej używa się tu prostego "og" (i): *Hún sat og las bók.*

Ćwiczenie 1:

1. Utwórz imiesłów czynny czasu teraźniejszego od następujących czasowników: *vinna* (pracować), *skrifa* (pisać), *horfa á* (oglądać), *hlusta á* (słuchać), *borða* (jeść), *drekka* (pić), *sofa* (spać).
2. Przetłumacz na islandzki: Śpiewający ptak, pracujący ludzie, czytające dziecko, idący pies, mówiąca kobieta.
3. Ułóż 3 zdania z użyciem imiesłowu czynnego w różnych funkcjach (przydawka, okolicznik, zdanie współrzędne).

Rozdział 2: Imiesłów Bierny Czasu Przeszłego (Lýsingarháttur þátíðar)

Imiesłów bierny czasu przeszłego opisuje stan *po* wykonaniu czynności. Odpowiada polskiemu imiesłowowi na *-ny*, *-ty* (np. przeczytany, napisany, zrobiony).

Tworzenie:

Tworzenie imiesłowu biernego zależy od typu czasownika (słaby/mocny) i grupy koniugacyjnej.

- **Czasowniki słabe:**
 - **Grupa 1 (-aði):** temat + **-aður** (M), **-uð** (Ż), **-að** (N)
 - tala (mówić) -> talaður (M), talaður (Ż), talað (N) (powiedziany)
 - **Grupa 2 (-di):** temat + **-dur** (M), **-d** (Ż), **-t** (N)
 - dæma (sądzić) -> dæmdur (M), dæmd (Ż), dæmt (N) (osądzony)
 - **Grupa 3 (-ti):** temat + **-tur** (M), **-t** (Ż), **-t** (N)
 - nota (używać) -> notaður (M), notuð (Ż), notað (N) (użyty)
- **Czasowniki mocne:** Imiesłów bierny czasowników mocnych trzeba zapamiętać – nie ma jednej reguły. Zwykle ma on inną samogłoskę rdzenną niż bezokolicznik i czas przeszły. Końcówki: **-inn** (M), **-in** (Ż), **-ið** (N).

Bezokolicznik	Imiesłów Bierny (M/Ż/N)	Polski
að fara	farinn/farin/farið	(pojechany, ten który pojechał)
að koma	kominn/komin/komið	(przybyły)
að gefa	gefinn/gefin/gefið	(dany)
að sjá	séður/séð/séð	(zobaczony)
að lesa	lesinn/lesin/lesið	(przeczytany)

| að taka | tekinn/tekin/tekið |(wzięty) | |að skrifa | skrifaður/skrifuð/skrifað| (napisany) | | að finna| fundinn/fundin/fundið| (znaleziony) |

Użycie:

Imiesłów bierny *odmienia się* przez rodzaj i liczbę. Może pełnić funkcję:

- **Orzecznika w stronie biernej:** *Bókin er lesin.* (Książka jest przeczytana.)
- **Przydawki:** *Lesna bókin er áhugaverð.* (Przeczytana książka jest interesująca.)
- **W czasie zaprzeszyłym:** *Ég hafði lesið bókina.* (Przeczytałem/am [byłem przeczytał] książkę.)

Ćwiczenie 2:

1. Utwórz imiesłów bierny (w formie męskiej, żeńskiej i nijakiej) od następujących czasowników: *opna* (otwierać), *loka* (zamykać), *skrifa* (pisać), *finna* (znajdować), *taka* (brać), *gefa* (dawać).
2. Przetłumacz na islandzki: Otwarty list, zamknięte drzwi, napisany tekst, znaleziony klucz, wzięty ołówek, dany prezent.
3. Ułóż 3 zdania z użyciem imiesłowu biernego w funkcji przydawki.

Rozdział 3: Czas Zaprzeszły (Plusquamperfectum)

Czas zaprzeszły opisuje czynność, która miała miejsce *przed* inną czynnością w przeszłości. Odpowiada polskiemu "byłem zrobił", "była przeczytała" itp.

Tworzenie:

Czas zaprzeszły tworzymy za pomocą czasownika posiłkowego **hafa** w czasie *przeszłym prostym* + *imiesłowu biernego* czasownika głównego.

Przykład:

- *Ég hafði lesið bókina áður en ég fór í bíó.* (Przeczytałem/am [= byłem przeczytał] książkę, zanim poszedłem/poszłam do kina.)

Odmiana *hafa* w czasie przeszłym (przypomnienie):

Osoba	að hafa (czas przeszły)
Ég	hafði
Þú	hafðir
Hann/Hún/Það	hafði
Við	höfðum
Þið	höfðuð
Þeir/Þær/Þau	höfðu

Ćwiczenie 3:

- Przetłumacz na islandzki:
 - Zjadłem/am śniadanie, zanim poszedłem/poszłam do szkoły. (borða morgunmat, fara í skólann)
 - Oni obejrżeli film, zanim przeczytali książkę. (horfa á kvikmynd, lesa bók)
 - Zamknęliśmy drzwi, zanim wyszliśmy z domu. (loka hurðinni, fara út úr húsinu)
 - Napisała list, zanim zadzwoniła. (skrifa bréf, hringja)
 - Znalazłem klucze, które zgubiłem. (finna lykla, týna - zgubić(czas słaby))
- Ułóż 3 własne zdania w czasie zaprzeczonym.

Rozdział 4: Strona Bierna (Þolmynd)

Strona bierna skupia się na *odbiorcy* czynności, a nie na jej *wykonawcy*. Odpowiada polskiej konstrukcji "jest/był/zostanie zrobiony".

Tworzenie (czas teraźniejszy i przeszły prosty):

Stronę bierną tworzymy za pomocą czasownika posiłkowego **vera** (być) w odpowiednim czasie (teraźniejszym lub przeszłym) + *imiesłowu biernego* czasownika głównego.

Przykłady:

- Czas teraźniejszy:** *Bókin er lesin (af mér)*. (Książka jest czytana (przeze mnie).)
- Czas przeszły prosty:** *Bókin var lesin (af mér)*. (Książka była czytana (przeze mnie).)

Uwagi:

- Wykonawca czynności w stronie biernej jest często pomijany. Jeśli chcemy go wskazać, używamy przyimka *af* (przez).
- Imiesłów bierny w stronie biernej *zgdazza síę* w rodzaju i liczbie z podmiotem.

Ćwiczenie 4:

1. Przekształć następujące zdania na stronę bierną (czas teraźniejszy i przeszły):
 - *Ég skrifa bréf.* (Piszę list.)
 - *Þú opnar gluggann.* (Otwierasz okno.)
 - *Hann borðar epli.* (On je jabłko.)
 - *Við lærum íslensku.* (Uczymy się islandzkiego.)
 - *Þau sjá bílinn.* (Oni widzą samochód.)
2. Przetłumacz na islandzki:
 - Dom jest budowany.
 - Samochód był naprawiany.
 - Drzwi są otwierane (przez kogoś).
 - Okno było zamknięte (przez kogoś).
 - List został napisany.

Rozdział 5: Ćwiczenia Utrwalające

1. **Imiesłowy:** Utwórz imiesłów czynny i bierny (wszystkie formy rodzajowe) od następujących czasowników: *syngja* (śpiewać), *dansa* (tańczyć), *byggja* (budować), *selja* (sprzedawać), *kaupa* (kupować), *finna* (znajdować), *taka* (brać), *gefa* (dawać).
2. **Czas Zaprzeszyły:** Napisz 5 zdań w czasie zaprzeszyłym, opisujących sekwencje wydarzeń.
3. **Strona Bierna:** Przekształć 5 zdań z czasu czynnego na bierny (używając różnych czasów).
4. **Tłumaczenie:** Przetłumacz na islandzki:
 - Śpiewając, szedłem do domu.
 - Przeczytana książka leżała na stole.
 - Zjadłem obiad, zanim obejrzałem film.
 - Drzwi zostały otwarte przez mojego brata.
 - List był pisany przez godzinę.
5. **Opowiadanie:** Napisz krótkie opowiadanie (10-15 zdań), używając imiesłowów, czasu zaprzeszyłego i strony biernej. Możesz opisać np. proces przygotowywania posiłku, przebieg jakiegoś wydarzenia, historię powstania jakiegoś przedmiotu.

Rozszerzenie (dla ambitnych):

- **Strona Bierna z Czasownikami Modalnymi:** Spróbuj znaleźć informacje na temat tworzenia strony biernej z czasownikami modalnymi (np. *Ég get gert þetta.* -> *Þetta getur verið gert (af mér).*).
- **Inne Zastosowania Imiesłowu Biernego:** Imiesłów bierny może być również używany w innych konstrukcjach, np. z czasownikiem *verða* (stawać się): *Bókin verður lesin.* (Książka zostanie przeczytana. - przyszłość). Poszukaj informacji na ten temat.

- **"Ópersónuleg þolmynd" (Bezособowa strona bierna):** w języku islandzkim istnieje forma bezosobowej strony biernej, w której podmiotem jest zaimek "það", używany w zdaniach typu: "Það var dansað" (Tańczono), "Það er oft talað um þetta mál" (Często mówi się o tej sprawie.)

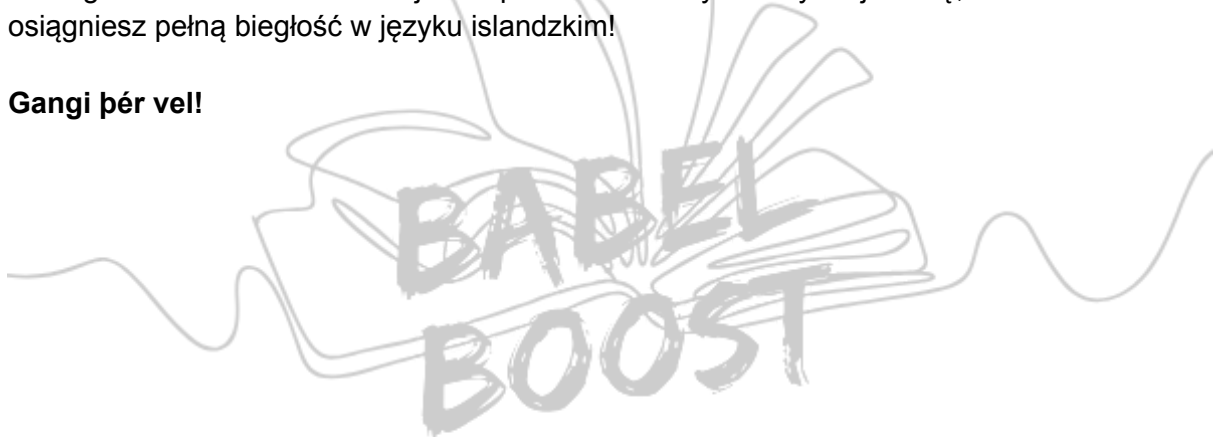
Dodatkowe Informacje

- Imiesłowy, czas zaprzeszyły i strona bierna to zaawansowane konstrukcje gramatyczne, które wymagają czasu i praktyki, aby je opanować. Nie zniechęcaj się, jeśli na początku sprawiają Ci trudność.
- Regularne ćwiczenia, powtarzanie i próby tworzenia własnych zdań to klucz do sukcesu.
- Korzystaj z dodatkowych zasobów (podręczników, stron internetowych, słowników), aby pogłębić swoją wiedzę.

Zakończenie

Gratulacje! Ukończyłeś/aś siódmą lekcję. Teraz Twoje umiejętności językowe są już na bardzo zaawansowanym poziomie. Możesz wyrażać złożone myśli, opisywać przeszłość w szczegółach i rozumieć bardziej skomplikowane teksty. Kontynuuj naukę, a wkrótce osiągniesz pełną biegłość w języku islandzkim!

Gangi þér vel!

Islandzki - Lekcja 8: Stopniowanie Przymiotników i Przysłówek, Porównania

Wprowadzenie

Witamy w ósmej lekcji naszego kursu! W tej lekcji nauczymy się, jak stopniować przymiotniki i przysłówki, co pozwoli nam na tworzenie porównań. To bardzo ważna umiejętność, która znacznie wzbogaci Twoje wypowiedzi i pozwoli Ci na wyrażanie subtelnych różnic. Przygotuj się na naukę, która otworzy przed Tobą nowe możliwości językowe!

Cel Lekcji

Po ukończeniu tej lekcji będziesz potrafił/a:

- Stopniować regularne przymiotniki w stopniu wyższym i najwyższym.
- Stopniować nieregularne przymiotniki w stopniu wyższym i najwyższym.
- Stopniować przysłówki w stopniu wyższym i najwyższym.
- Tworzyć porównania za pomocą różnych konstrukcji (np. *eins ... og, en, heldur en, minna ... en, mest, flestir*).
- Używać poznanych konstrukcji w zdaniach opisujących osoby, przedmioty i sytuacje.

Rozdział 1: Stopniowanie Przymiotników (Stigbreyting Lýsingarorða)

Przymiotniki w islandzkim, podobnie jak w polskim, mogą być stopniowane, aby wyrazić różny stopień nasilenia cechy. Mamy trzy stopnie: równy, wyższy i najwyższy.

Stopień Równy (Frumstig): To podstawowa forma przymiotnika (np. *stór* - duży, *lítill* - mały, *fallegur* - piękny).

Stopień Wyższy (Miðstig): Tworzymy go, dodając do tematu przymiotnika (zwykle forma męska rodzaju pojedynczego) końcówkę **-ari** (M), **-ari** (Ż), **-ara** (N).

Stopień Najwyższy (Efsta stig): Tworzymy go, dodając do tematu przymiotnika końcówkę **-astur** (M), **-ust** (F), **-ast** (N).

Przykłady (regularne):

Stopień Równy (M/Ż/N)	Stopień Wyższy (M/Ż/N)	Stopień Najwyższy (M/Ż/N)	Polski
stór/stór/stórt	stærri/stærri/stærra	stærstur/stærst/stærst	duży/większy/największy
hár/há/hátt	hærri/hærri/hærra	hæstur/hæst/hæst	wysoki/wyższy/najwyższy
fallegur/falleg/fallegt	fallegri/fallegri/fallegra	fallegastur/fallegust/fallegast	piękny/piękniejszy/najpiękniejszy
nýr/ný/nýtt	nýrri/nýrri/nýrra	nýjastur/nýjust/nýjast	nowy/newszy/najnowszy

Uwagi:

- W stopniu wyższym i najwyższym przymiotniki *odmieniają się* przez rodzaj i liczbę.
- Niektóre przymiotniki mają *nieregularne* formy stopniowania.

Przymiotniki Nieregularne (najważniejsze):

Stopień Równy (M/Ż/N)	Stopień Wyższy (M/Ż/N)	Stopień Najwyższy (M/Ż/N)	Polski
góður/góð/gott	betri/betri/betra	bestur/best/best	dobry/lepszy/najlepszy
illur/ill/illt	verri/verri/verra	verstur/verst/verst	zły/gorszy/najgorszy
lítil/lítill/lítið	minni/minni/minna	minnstur/minnst/minnst	mały/mniejszy/najmniejszy
margur/mörg/margt	fleiri/fleiri/fleira	flestir/flestar/flest	liczny/liczniejsi/najliczniejsi
mikill/mikil/mikið	meiri/meiri/meira	mestur/mest/mest	wielki, dużo/większy, więcej/największy, najwięcej
gamall/gömul/gamalt	eldri/eldri/eldra	elstur/elst/elst	stary/starszy/najstarszy
ungur/ung/ungt	yngri/yngri/yngra	yngstur/yngst/yngst	młody/młodszy/najmłodszy
langur/löng/langt	lengri/lengri/lengra	lengstur/lengst/lengst	długi/dłuższy/najdłuższy

Ćwiczenie 1:

1. Utwórz stopień wyższy i najwyższy (wszystkie formy rodzajowe) od następujących przymiotników: *kaldur* (zimny), *heitur* (gorący), *þungur* (ciężki), *léttur* (lekki), *bjartur* (jasny), *dimmur* (ciemny), *óðýr* (tani), *dýr* (drogi).
2. Uzupełnij zdania, wstawiając odpowiednią formę przymiotnika w stopniu wyższym lub najwyższym:
 - Þessi bíll er (dýr) _____ en hinn. (Ten samochód jest droższy niż tamten.)
 - Þetta er (góður) _____ bók sem ég hef lesið. (To jest najlepsza książka, jaką przeczytałem.)
 - Hann er (gamall) _____ en ég. (On jest starszy ode mnie.)
 - Hún er (hár) _____ í bekknum. (Ona jest najwyższa w klasie.)
 - Veturinn er (kaldur) _____ tími ársins. (Zima jest najzimniejszą porą roku.)

Rozdział 2: Stopniowanie Przysłówek (Stigbreyting Atviksorða)

Przysłówki, podobnie jak przymiotniki, mogą być stopniowane.

Stopień Równy: To podstawowa forma przysłówka (np. *vel* - dobrze, *illa* - źle, *fljótt* - szybko).

Stopień Wyższy: Tworzymy go, dodając do tematu przysłówka (często jest to forma nijaka przymiotnika) końcówkę **-ar**.

Stopień Najwyższy: Tworzymy go, dodając do tematu przysłówka końcówkę **-ast**.

Przykłady (regularne):

Stopień Równy	Stopień Wyższy	Stopień Najwyższy	Polski
vel	betur	best	dobrze/lepiej/najlepiej
illa	verr	verst	źle/gorzej/najgorzej
fljótt	fljótar	fljótast	szybko/szybciej/najszybciej
oft	oftar	oftast	często/częściej/najczęściej
lengi	lengur	lengst	długo/dłużej/najdłużej
snemma	fyrr	fyrst	wcześnie/wcześniej/najwcześnie

Uwagi:

- Wiele przysłówków jest *nieodmiennych*.
- Niektóre przysłówki mają *nieregularne* formy stopniowania (np. *vel, illa, lítið* - mało, *mikið* - dużo). Ich formy stopniowania pokrywają się z formami przymiotników *góður, illur, lítill* i *mikill*.

Ćwiczenie 2:

1. Utwórz stopień wyższy i najwyższy od następujących przysłówków: *hátt* (wysoko), *lágt* (nisko), *þungt* (ciężko), *létt* (lecko), *snemma* (wcześnie), *seint* (późno).
2. Uzupełnij zdania, wstawiając odpowiednią formę przysłówka w stopniu wyższym lub najwyższym:
 - Hann hleypur (fljótt) _____ en ég. (On biega szybciej niż ja.)
 - Hún syngur (vel) _____ í kórnum. (Ona śpiewa najlepiej w chórze.)
 - Ég vaknaði (snemma) _____ í dag. (Wstałem dziś najwcześniej.)
 - Ég sef (þungt) _____ en þú. (Śpię ciężiej niż ty)

Rozdział 3: Porównania (Samanburður)

Do tworzenia porównań używamy różnych konstrukcji:

- **eins ... og:** tak ... jak (stopień równy)
 - *Hann er eins hár og ég.* (On jest tak wysoki jak ja.)
 - *Hún syngur eins vel og hún getur.* (Ona śpiewa tak dobrze, jak potrafi.)
- **en:** niż (stopień wyższy)
 - *Hann er hærr en ég.* (On jest wyższy niż ja.)
 - *Hún hleypur hraðar en ég.* (Ona biega szybciej niż ja.)
- **heldur en:** niż (bardziej formalne, stopień wyższy)
 - *Þetta er betra heldur en hitt.* (To jest lepsze niż tamto.)
- **minna ... en:** mniej ... niż
- *Ég hef minna hár en þú.* (Mam mniej włosów niż ty.)
- **mest:** najbardziej (z liczebnikami i rzeczownikami)
- *Ég hef mest gaman af tónlist.* (Najbardziej lubię muzykę)
- **flestir** (najwięcej osób/rzeczy)
- *Flestir Íslendingar tala ensku.* (Większość Islandczyków mówi po angielsku.)

- **af + rzeczownik w stopniu najwyższym** ze wszystkich.
 - Hún er elst af systrunum. (Ona jest najstarsza z sióstr)

Ćwiczenie 3:

1. Przetłumacz na islandzki:
 - Ten dom jest tak duży jak tamten.
 - Ona jest młodsza niż jej brat.
 - On śpiewa lepiej niż ja.
 - Ta książka jest ciekawsza niż tamta.
 - Dzisiaj jest zimniej niż wczoraj.
 - Mam mniej czasu niż ty.
 - Najbardziej lubię lody.
 - Większość studentów lubi lato.
 - Ona jest najmądrzejsza z klasy.
2. Ułóż 5 własnych zdań, używając różnych konstrukcji porównawczych.

Rozdział 4: Ćwiczenia Utrwalające

1. **Stopniowanie:** Utwórz wszystkie formy stopniowania (stopień wyższy i najwyższy, wszystkie rodzaje) od następujących przymiotników i przysłówków: *gláður* (wesoly), *þreyttur* (zmęczony), *sterkur* (silny), *veikur* (słaby), *hratt* (szybko), *hægt* (wolno).
2. **Porównania:** Napisz 5 zdań, porównując dwie osoby, dwa przedmioty lub dwie sytuacje.
3. **Tłumaczenie:** Przetłumacz na islandzki:
 - Jestem tak samo zmęczony jak ty.
 - Ten film jest gorszy niż myślałem.
 - Ona pracuje ciężiej niż on.
 - To jest najpiękniejsze miejsce, jakie widziałem.
 - Mówisz po islandzku lepiej niż rok temu.
 - Mój brat jest ode mnie wyższy o 10 centymetrów. (Użyj: *Hann er tíu sentímetrum hærrí en ég.*)
4. **Opis:** Porównaj dwa miasta, dwa kraje, dwa zwierzęta lub dwie potrawy. Użyj jak najwięcej przymiotników i przysłówków w różnych stopniach.

Rozszerzenie (dla ambitnych):

- **Wyrażenia idiomatyczne:** W islandzkim, podobnie jak w innych językach, istnieją wyrażenia idiomatyczne związane z porównaniami (np. *eins og köttur í bleytu* - dosł. "jak kot w mokrym", czyli "bardzo nieśmiało"). Spróbuj znaleźć kilka takich wyrażen i nauczyć się ich.
- **Konstrukcje z *því ... sem*:** Ta konstrukcja służy do wyrażania proporcjonalności (im ... tym). Np.: *Því meira sem þú lærir, því meira veistu.* (Im więcej się uczysz, tym więcej wiesz.). Spróbuj znaleźć więcej informacji na temat tej konstrukcji i użyć jej w kilku zdaniach.
- **Konstrukcje z *þvílíkur...*:** Np. *Þvílíkur munur!* (Co za różnica!), *Þvílíkur gleði!* (Co za radość)

Dodatkowe Informacje

- Stopniowanie przymiotników i przysłówków to ważna umiejętność, która pozwala na tworzenie bardziej precyzyjnych i opisowych wypowiedzi.
- Regularne ćwiczenia i powtarzanie pomogą Ci opanować tę konstrukcję gramatyczną.
- Zwracaj uwagę na nieregularne formy stopniowania i staraj się je zapamiętać.

Zakończenie

Gratulacje! Ukończyłeś/aś ósmą lekcję. Teraz możesz tworzyć porównania i wyrażać subtelne różnice między osobami, przedmiotami i sytuacjami. To znacznie wzbogaca Twoje możliwości komunikacyjne i zbliża Cię do płynności w języku islandzkim.

Gangi þér vel!

Islandzki - Lekcja 9: Tryb Rozkazujący, Bezokolicznik, Zdania Złożone Podrzędnie

Wprowadzenie

Witamy w dziewiątej lekcji naszego kursu! W tej lekcji zajmiemy się trzema ważnymi zagadnieniami gramatycznymi: trybem rozkazującym, użyciem bezokolicznika oraz zdaniami złożonymi podrzędnie. Te konstrukcje pozwolą Ci wydawać polecenia, prośby, a także tworzyć bardziej złożone i precyzyjne wypowiedzi. Przygotuj się na solidną porcję wiedzy, która znacząco poszerzy Twoje umiejętności językowe!

Cel Lekcji

Po ukończeniu tej lekcji będziesz potrafił/a:

- Tworzyć i używać tryb rozkazujący (2. osoba liczby pojedynczej i mnogiej).
- Rozpoznawać i używać bezokolicznik w różnych funkcjach (po czasownikach modalnych, jako podmiot, dopełnienie, itp.).
- Rozpoznawać i tworzyć proste zdania złożone podrzędnie (zdania okolicznikowe czasu, celu, przyczyny, warunku).
- Używać poznanych konstrukcji w zdaniach wyrażających polecenia, prośby, intencje, przyczyny i warunki.

Rozdział 1: Tryb Rozkazujący (Boðháttur)

Tryb rozkazujący służy do wydawania poleceń, próśb, zakazów, instrukcji. W islandzkim mamy formy dla 2. osoby liczby pojedynczej ("ty") i 2. osoby liczby mnogiej ("wy").

Tworzenie:

- **2. osoba liczby pojedynczej:**
 - **Czasowniki regularne (grupa 1, -a):** Usuwamy końcówkę *-a* z bezokolicznika. Np. *tala* (mówić) -> *tala!* (mów!)
 - **Czasowniki regularne (grupa 2, -ja):** Usuwamy końcówkę *-ja* i stosujemy zasady z lekcji 5, dotyczące 2. osoby liczby pojedynczej czasu teraźniejszego. Np. *telja* (liczyć) -> *teldu!* (policz!), *byggja* (budować)-> *byggðu!*(buduj), *vekja*(budzić) -> *vaktu!* (obudź)
 - **Czasowniki mocne:** Często mają taką samą formę jak 1. osoba liczby pojedynczej czasu przeszłego prostego (ale bez końcówki *-i* w czasownikach słabych). Np. *fara* (iść/jechać) -> *farðu!* (idź/jedź!), *koma* (przychodzić) ->

komdu! (przyjdź!), *gefa* (dawać) -> *gefðu!* (daj!), *sjá* (widzieć) -> *sjáðu!* (zobacz!), *lesa* (czytać)-> *lestu!*(czytaj)

- o **Czasowniki zwrotne:** po czasowniku dodajemy zaimek *þú*, np. *farðu* + *þú* = *farðu*.

- **2. osoba liczby mnogiej:**

- o **Czasowniki regularne:** Dodajemy końcówkę *-ið* do formy 2. osoby liczby pojedynczej. Np. *tala!* -> *talið!* (mówcie!), *tel!* -> *teljið!* (liczcie!)
- o **Czasowniki mocne:** Często mają taką samą formę jak 2.os.l.mn. czasu przeszłego. Np. *fara* (iść/jechać) -> *farið!* (idźcie/jedźcie!), *koma*(przychodzić)-> *komið!*(przyjdźcie!), *gefa*(dawać) -> *gefið!* (dajcie!)
- o **Czasowniki zwrotne:** po czasowniku dodajemy zaimek *þið*, np. *farið* + *þið* = *farið*. **Przykłady:**

Bezokolicznik	2. os. l. poj.	2. os. l. mn.	Polski
að tala	tala!	talið!	mów! / mówcie!
að bíða	bíð!	bíðið!	czekaj! / czekajcie!
að fara	farðu!	farið!	idź! / idźcie!
að koma	komdu!	komið!	przyjdź! / przyjdźcie!
að lesa	lestu!	lesið!	czytaj / czytajcie
að hjálpa	hjálpaðu!	hjálpið!	pomóż! / pomóżcie!
að þvo sér	þvoðu þér!	þvoið ykkur!	umyj się! / umyjcie się!

Uwagi:

- Aby wyrazić prośbę (zamiast rozkazu), często dodaje się słowo *vinsamlegast* (proszę) lub używa się konstrukcji z czasownikiem *að biðja* (prosić) – o tym później.
- Zakazy tworzy się za pomocą partykuły *ekki* (nie) + bezokolicznika: *Ekki tala!* (Nie mów!), *Ekki fara!* (Nie idź!).

Ćwiczenie 1:

1. Utwórz tryb rozkazujący (2. os. l. poj. i 2. os. l. mn.) od następujących czasowników: *opna* (otwierać), *loka* (zamykać), *skrifa* (pisać), *hlusta á* (słuchać), *horfa á* (oglądać), *borða* (jeść), *drekka* (pić), *finna* (znajdować), *taka* (brać), *gefa* (dawać), *syngja* (śpiewać), *dansa* (tańczyć).
2. Przetłumacz na islandzki: Otwórz okno! Zamknijcie drzwi! Napisz list! Słuchajcie muzyki! Obejrzyj film! Zjedz jabłko! Wypijcie wodę! Znajdź klucze! Weź książkę! Daj mi długopis! Zaśpiewaj piosenkę! Zatańczcie!

Rozdział 2: Bezokolicznik (Nafnháttur)

Bezokolicznik to podstawowa, nieodmienna forma czasownika (np. *að tala* - mówić, *að vera* - być). W islandzkim bezokolicznik ma wiele zastosowań:

- **Po czasownikach modalnych:**
 - *Ég get talað íslensku.* (Mogę mówić po islandzku.)
 - *Ég vil fara heim.* (Chcę iść do domu.)
 - *Ég má ekki borða súkkulaði.* (Nie wolno mi jeść czekolady.)
 - *Ég á að læra heima.* (Powinienem/Powinnam uczyć się w domu.)
 - *Ég skal gera það.* (Zrobię to.)
 - **Po niektórych czasownikach (np. *að byrja* - zaczynać, *að hætta* - przestawać, *að elska* - kochać/uwielbiać, *að hata* - nienawidzić, *að reyna* - próbować, *að ákveða* - decydować):**
 - *Ég byrja að læra.* (Zaczynam się uczyć.)
 - *Ég elska að lesa.* (Uwielbiam czytać.)
 - *Ég reyni að sofa.* (Próbuję spać)
 - **Jako podmiot zdania:**
 - *Að læra íslensku er gaman.* (Uczenie się islandzkiego jest fajne.)
 - **Jako dopełnienie:**
 - *Ég gleymdi að loka hurðinni.* (Zapomniałem/am zamknąć drzwi.)
 - **Po niektórych przyimkach (np. *til* - aby, *án* - bez, *um* - o):**
 - *Ég fer til Íslands til að læra íslensku.* (Jadę na Islandię, aby uczyć się islandzkiego.)
 - *Ég fór án þess að borða morgunmat.* (Wyszedłem bez jedzenia śniadania)
 - **W konstrukcjach z *að vera* + przymiotnik/rzeczownik:**
 - *Það er gaman að synda.* (Przyjemnie jest pływać.)
 - *Það er mikilvægt að sofa.* (Ważne jest, aby spać). **Ćwiczenie 2:**
1. Przetłumacz na islandzki:
 - Mogę ci pomóc.
 - Chcę iść do kina.
 - Muszę się uczyć.
 - Zaczynam czytać książkę.
 - Uwielbiam podróżować.
 - Uczenie się jest ważne.
 - Zapomniałem/am zadzwonić do mamy.
 - Jadę do Polski, aby odwiedzić moją rodzinę.
 2. Uzupełnij luki wstawiając odpowiedni bezokolicznik
 - *Ég má ekki _____* (jeść) *nammi.*
 - *Hún byrjar _____* (pisać) *bréf.*
 - *Ég reyni _____* (zrozumieć) *þetta.*
 - *Það er gott _____* (spacerować).
 - *Hann gleymdi _____* (zamykać) *gluggann.*

Rozdział 3: Zdania Złożone Podrzędnie (Aukasetningar)

Zdania złożone podrzędnie składają się ze zdania nadrzędnego (głównego) i zdania podrzędnego, które je uzupełnia lub precyzuje. Zdanie podrzędne jest wprowadzane przez spójnik podrzędny. Na razie poznamy kilka podstawowych typów zdań podrzędnych:

- **Zdania okolicznikowe czasu (Tíðaratvikssetningar):** Odpowiadają na pytanie *kiedy?*. Spójniki:
 - **þegar** (kiedy) - *zwykle, gdy czynność w zdaniu nadrzędnym i podrzędnym dzieje się jednocześnie*
 - **á meðan** (podczas gdy)
 - **eftir að** (po tym, jak)
 - **áður en** (zanim)
 - **um leið og** (jak tylko)
 - **frá því að** (odkąd)
 - **þangað til** (dopóki)

Przykłady:

- *Ég les bók þegar ég hef tíma.* (Czytam książkę, kiedy mam czas.)
- *Ég borðaði morgunmat áður en ég fór í skólann.* (Zjadłem/am śniadanie, zanim poszedłem/poszłam do szkoły.)
- *Ég hef búið hér frá því að ég var barn.* (Mieszkam tu, odkąd byłem dzieckiem)

- **Zdania okolicznikowe celu (Tilgangsatvikssetningar):** Odpowiadają na pytanie *po co? w jakim celu?*. Spójniki:
 - **til að** (aby, żeby)
 - **svo að** (aby, żeby) - *często używane, gdy w zdaniu nadrzędnym i podrzędnym są różne podmioty*
 - **í því skyni að** (w celu) - *bardziej formalne*

Przykłady:

- *Ég læri íslensku til að geta talað við Íslendinga.* (Uczę się islandzkiego, aby móc rozmawiać z Islandczykami.)
- *Ég hringi í þig svo að við getum hist.* (Zadzwoń do ciebie, żebyśmy mogli się spotkać.)
- *Ég spara peninga í því skyni að kaupa nýjan bíl.* (Oszczędzam pieniądze w celu kupienia nowego samochodu.)

- **Zdania okolicznikowe przyczyny (Orsakarátvikssetningar):** Odpowiadają na pytanie *dlaczego? z jakiego powodu?*. Spójniki:
 - **því að** (ponieważ, bo)
 - **af því að** (ponieważ, bo)
 - **sökum þess að** (z powodu) - *bardziej formalne*

Przykłady:

- *Ég er heima því að ég er veikur.* (Jestem w domu, ponieważ jestem chory.)
 - *Ég gat ekki sofð af því að það var svo mikill hávaði.* (Nie mogłem/am spać, ponieważ było tak dużo hałasu.)
- **Zdania warunkowe (Skilyrðisatvikssetningar):** Wyrażają warunek, który musi być spełniony, aby coś się wydarzyło. Spójniki:
- **ef** (jeśli, jeżeli)
 - **þegar** (jeśli, kiedy - w kontekście warunkowym)
 - **nema** (chyba że)

Przykłady:

- *Ef þú lærir vel, (þá) færðu góða einkunn.* (Jeśli będziesz się dobrze uczyć, (to) dostaniesz dobrą ocenę.) Często w zdaniu nadrzędnym występuje "þá" (wtedy)
- *Þegar ég á peninga, (þá) kaupi ég nýjan bíl.* (Kiedy/Jeśli będę miał pieniądze, (to) kupię nowy samochód.)
- *Ég fer ekki út nema það hættir að rigna.* (Nie wyjdę, chyba że przestanie padać.)

Uwagi:

- W zdaniach podrzędnych zwykle obowiązuje szyk *prosty* (podmiot + orzeczenie), ale po niektórych spójnikach (np. *þegar, ef, áður en*) może wystąpić inwersja (orzeczenie + podmiot) w *zdaniu podrzędnym*. Jest to cecha charakterystyczna języka islandzkiego. Np. *Þegar ég kem heim, (þá) hringi ég í þig.* (Kiedy wrócę do domu, zadzwonię do ciebie.) - *kem ég* (inwersja). Ale: *Ég hringi í þig þegar ég kem heim.* - *ég kem* (szyk prosty). Obie formy są poprawne i używane, chociaż inwersja jest częstsza po spójnikach wprowadzających zdanie podrzędne.
- W języku mówionym często pomija się spójnik *að* w konstrukcjach z *til að, svo að*.
- Pomiędzy zdaniem nadrzędnym a podrzędnym zawsze stawiamy przecinek.

Ćwiczenie 3:

1. Połącz zdania, używając odpowiedniego spójnika:
 - *Ég fer í búðina. Ég þarf að kaupa mjólk.* (*til að*)
 - *Ég hringi í þig. Ég kem heim.* (*þegar*)
 - *Ég get ekki farið út. Ég er veikur.* (*því að*)
 - *Þú lærir vel. Þú færð góða einkunn.* (*ef*)
 - *Ég borða kvöldmat. Ég horfi á sjónvarpið.* (*á meðan*)
2. Przetłumacz na islandzki:
 - Uczę się islandzkiego, żeby móc czytać islandzkie książki.
 - Zadzwonię do ciebie, kiedy będę miał czas.
 - Jestem zmęczony, ponieważ dużo pracowałem.

- Jeśli będziesz grzeczny, dostaniesz prezent.
- Pogram w piłkę, jak tylko odrobię lekcje.
- Mieszkam na Islandii odkąd skończyłem studia.
- Będę na ciebie czekał, dopóki nie przyjdiesz.
- Pójdę do sklepu, zanim zrobię obiad.

Rozdział 4: Ćwiczenia Utrwalające

1. **Tryb Rozkazujący:** Napisz 5 poleceń/prośb, używając różnych czasowników w trybie rozkazującym.
2. **Bezokolicznik:** Napisz 5 zdań, używając bezokolicznika w różnych funkcjach.
3. **Zdania Złożone:** Napisz po 2 zdania złożone podrzędnie dla każdego typu (czasu, celu, przyczyny, warunku).
4. **Tłumaczenie:** Przetłumacz na islandzki:
 - Zamknij okno, proszę!
 - Chcę nauczyć się grać na gitarze.
 - Zadzwoń do ciebie, jak tylko skończę pracę.
 - Jestem smutny, ponieważ tęsknię za moją rodziną.
 - Jeśli będziesz dużo czytać, nauczysz się islandzkiego.
 - Nie idź tam!
 - Umyjcie ręce!
 - Staram się jeść zdrowo.
 - Pójdę spać, jak tylko skończę oglądać ten film.
 - Mieszkam w tym mieście, od kiedy się urodziłem.
5. **Opowiadanie:** Napisz krótkie opowiadanie (10-15 zdań), używając trybu rozkazującego, bezokolicznika i zdań złożonych podrzędnych. Możesz np. napisać instrukcję obsługi jakiegoś urządzenia, opisać plan dnia, opowiedzieć o jakimś wydarzeniu, uwzględniając przyczyny, cele i warunki.

Rozszerzenie (dla ambitnych):

- **Inne Rodzaje Zdań Podrzędnych:** Istnieją również inne rodzaje zdań podrzędnych, np. zdania dopełnieniowe (wprowadzane przez *að* - że), zdania przydawkowe (wprowadzane przez *sem* - który, która, które), zdania podmiotowe. Spróbuj znaleźć informacje na temat tych zdań i poćwicz ich użycie.
- **Mowa Zależna (Óbein ræða):** Mowa zależna służy do relacjonowania czyichś słów lub myśli. W islandzkim mowa zależna wiąże się ze zmianą czasu i trybu czasownika. Spróbuj znaleźć informacje na temat mowy zależnej i poćwicz jej użycie. Przykładowo:
 - Mowa niezależna: Hann sagði: "Ég er veikur." (On powiedział: "Jestem chory.")
 - Mowa zależna: Hann sagði að hann væri veikur. (On powiedział, że jest chory.) *Uwaga: zmiana czasu i trybu (er -> væri)*
- **Zdania z hvort:** *Hvort* wprowadza pytania zależne (tak/nie). Np.: *Ég veit ekki hvort hann kemur.* (Nie wiem, czy on przyjdzie.)

Dodatkowe Informacje

- Tryb rozkazujący, bezokolicznik i zdania złożone podrzędnie to zaawansowane konstrukcje gramatyczne, które wymagają czasu i praktyki, aby je opanować.
- Regularne ćwiczenia i powtarzanie są kluczem do sukcesu.
- Zwracaj uwagę na szyk zdania w zdaniach podrzędnych i na użycie odpowiednich spójników.
- Korzystaj z dodatkowych zasobów (podręczników, stron internetowych, słowników), aby pogłębić swoją wiedzę.

Zakończenie

Świetnie! Ukończyłeś/aś dziewiątą lekcję. Twoje umiejętności językowe są teraz na bardzo wysokim poziomie. Możesz wyrażać polecenia, prośby, intencje, przyczyny, warunki i tworzyć złożone wypowiedzi. Kontynuuj naukę, a wkrótce osiągniesz pełną biegłość w języku islandzkim!

Gangi þér vel!

Islandzki - Lekcja 10: Powtórzenie i Utrwalenie, Słownictwo Tematyczne: Podróże i Wakacje

Wprowadzenie

Witamy w dziesiątej, jubileuszowej lekcji naszego kursu języka islandzkiego! Ta lekcja będzie miała nieco inny charakter niż poprzednie. Skupimy się na *powtórzeniu i utrwaleniu* materiału z poprzednich dziewięciu lekcji, a także poszerzymy Twoje słownictwo o zwroty przydatne podczas *podróży i wakacji*. To doskonała okazja, aby sprawdzić swoją wiedzę, uzupełnić ewentualne braki i przygotować się do praktycznego używania języka islandzkiego!

Cel Lekcji

Po ukończeniu tej lekcji będziesz potrafił/a:

- Pewnie używać poznanych dotychczas konstrukcji gramatycznych (czasy, tryby, przypadki, stopniowanie, zdania złożone, itp.).
- Rozumieć i tworzyć bardziej złożone wypowiedzi na różne tematy.
- Używać słownictwa związanego z podróżami i wakacjami (rezerwacja noclegu, transport, zwiedzanie, itp.).
- Prowadzić proste rozmowy dotyczące planowania podróży, zamawiania jedzenia, pytania o drogę, itp.

Rozdział 1: Powtórzenie Gramatyki (Málfræði - Endurtekning)

Przejrzyj uważnie materiał z poprzednich lekcji (1-9). Zwróć szczególną uwagę na:

- **Czasy:** Czas teraźniejszy (czasowniki regularne i nieregularne), czas przeszły prosty (czasowniki słabe i mocne), czas zaprzeszczyły.
- **Tryby:** Tryb rozkazujący.
- **Przypadki:** Mianownik, biernik, celownik, dopełniacz (szczególnie użycie zaimków dzierżawczych i określanie przynależności).
- **Stopniowanie:** Stopniowanie przymiotników i przysłówków (regularne i nieregularne).
- **Imiesłowy:** Imiesłów czynny czasu teraźniejszego, imiesłów bierny czasu przeszłego.
- **Zdania złożone:** Zdania złożone podrzędnie (okolicznikowe czasu, celu, przyczyny, warunku, inne).
- **Bezokolicznik:** Użycie bezokolicznika w różnych funkcjach.
- **Strona bierna**

Ćwiczenie 1 (Ogólne):

- Odmiana czasowników:** Odmień w czasie teraźniejszym i przeszłym prostym (oraz utwórz imiesłów bierny, jeśli to możliwe) następujące czasowniki: *lesa, skrifa, tala, syngja, fara, koma, vera, hafa, geta, vita, kaupa, selja, finna, taka, gefa, opna, loka, borða, drekka, sofa, vakna, byrja, hætta, hjálpa, bíða, þvo, klæða, greiða*.
- Tworzenie zdań:** Utwórz po 3 zdania z każdym z czasów (teraźniejszy, przeszły prosty, zaprzeczony).
- Tryb rozkazujący:** Napisz 10 różnych poleceń/prośb, używając różnych czasowników w trybie rozkazującym (2. os. l. poj. i 2. os. l. mn.).
- Stopniowanie:** Utwórz wszystkie formy stopniowania (stopień wyższy i najwyższy, wszystkie rodzaje) od następujących przymiotników i przysłówków: *stór, lítill, góður, illur, hár, lágur, fallegur, ljótur, fljótt, hægt, vel, illa, oft, sjaldan*.
- Przypadki:** Uzupełnij zdania, wstawiając odpowiednią formę zaimka/rzeczownika:
 - Þetta er bíllinn _____ (hann).
 - Ég þekki foreldra _____ (hún).
 - Bókin _____ (bróðir minn) er á borðinu.
 - Húsið _____ (systir þín) er mjög fallegt.
 - Ég gaf _____ (vinur minn) gjöf. (dalem *komu? czemu?*)
- Zdania złożone:** Połącz podane zdania w zdania złożone, używając odpowiednich spójników:
 - Ég fer í búðina. Ég þarf að kaupa brauð.
 - Ég hringi í þig. Ég kem heim frá vinnunni.
 - Ég get ekki sofið. Það er of mikill hávaði.
 - Þú lærir vel. Þú munt standast prófið.
 - Við borðuðum kvöldmat. Við horfðum á sjónvarpið.

Rozdział 2: Słownictwo Tematyczne: Podróże i Wakacje (Ferðalög og Frí)

Poznajmy teraz słownictwo, które przyda Ci się podczas podróży i wakacji.

Podstawowe zwroty:

Islandzki	Polski	Wymowa (Przybliżona)
Hvar er ...?	Gdzie jest ...?	[kvar er]
Hvernig kemst ég til ...?	Jak dostanę się do ...?	[kvernig kemst je:g til]
Geturðu hjálpað mér?	Czy możesz mi pomóc?	[getyrðv hjoul-pað mjer]
Ég er týndur/týnd.	Zgubiłem/am się.	[je:g er tin-dyr/tint]
Ég þarf ...	Potrzebuję ...	[je:g þarf]

Islandzki	Polski	Wymowa (Przybliżona)
Hvað kostar þetta?	Ile to kosztuje?	[kvað kɔs-tar θet-ta]
Talarðu ensku?	Czy mówisz po angielsku?	[ta-lar-ðy en-sky]
Ég skil ekki.	Nie rozumiem.	[je:g skɪl ek-ki]
Geturðu endurtekið þetta?	Czy możesz powtórzyć?	[getyrðy en-dyr-te-kið θet-ta]
Hvar er næsti hraðbanki?	Gdzie jest najbliższy bankomat?	[kvar er nai-sti hrað-banki]

Transport (Samgöngur):

Islandzki	Polski
flugvöllur	lotnisko
flugvél	samolot
lest	pociąg
lestarstöð	dworzec kolejowy
strætisvagn	autobus
strætóstoppistöð	przystanek autobusowy
bíll	samochód
bílastæði	parking
leigubíll	taksówka
hjól	rower
ganga	iść pieszo
miði	bilet
farseðill	bilet w jedną stronę/tam i z powrotem
áætlun	rozkład jazdy

Zakwaterowanie (Gisting):

Islandzki	Polski
hótel	hotel

Islandzki	Polski
gistiheimili	pensjonat
farfuglaheimili	schronisko młodzieżowe
herbergi	pokój
einbreitt rúm	łóżko pojedyncze
hjónarúm	łóżko małżeńskie
baðherbergi	łazienka
lykill	klucz
morgunmatur	śniadanie
innritun	zameldowanie
útritun	wymeldowanie

Zwiedzanie (Skoðunarferðir):

Islandzki	Polski
safn	muzeum
kirkja	kościół
kastali	zamek
þjóðgarður	park narodowy
fjall	góra
vatn	jezioro, woda
foss	wodospad
strönd	plaża
borg	miasto
þorp	wieś
útsýni	widok
kort	mapa
ferðamannastaður	atrakcja turystyczna

Jedzenie (Matur):

Islandzki	Polski
veitingastaður	restauracja
kaffihús	kawiarnia
matseðill	menu
réttur	danie
forréttur	przystawka
aðalréttur	danie główne
eftirréttur	deser
drykkur	napój
vatn	woda
kaffi	kawa
te	herbata
bjór	piwo
vín	wino
reikningur	rachunek
þjóf	napiwek

Ćwiczenie 2:

1. Powtórz głośno wszystkie nowe słowa i zwroty.
2. Przetłumacz na islandzki:
 - Gdzie jest najbliższy przystanek autobusowy?
 - Jak dostanę się na lotnisko?
 - Potrzebuję pokoju dwuosobowego z łazienką.
 - Ile kosztuje bilet do Reykjavíku?
 - Czy mogę prosić o menu?
 - Chciałbym/Chciałabym zamówić kawę i ciasto.
 - Gdzie mogę kupić mapę miasta?
 - Czy w pobliżu jest jakaś atrakcja turystyczna?
 - Poproszę rachunek.
 - Chciałabym się zameldować.
3. Ułóż 5 pytań, które mógłbyś/mogłabyś zadać podczas podróży po Islandii.

4. Ułóż dialog, w którym rezerwujesz pokój w hotelu.

Rozdział 3: Scenki Sytuacyjne (Hlutverkaleikir)

Przećwiczmy teraz użycie poznanego słownictwa i gramatyki w praktycznych sytuacjach.

Scenka 1: Na lotnisku

- **Ty:** Jesteś na lotnisku i chcesz zapytać o drogę do bramki, z której odlatuje Twój samolot.
- **Urzędnik:** Odpowiada na Twoje pytania i udziela Ci informacji.

Scenka 2: W hotelu

- **Ty:** Meldować się w hotelu i pytasz o pokój, śniadanie i dostęp do Internetu.
- **Recepcjonista/Recepcjonistka:** Odpowiada na Twoje pytania i udziela Ci informacji.

Scenka 3: W restauracji

- **Ty:** Zamawiasz jedzenie i napoje w restauracji.
- **Kelner/Kelnerka:** Przyjmuje Twoje zamówienie i odpowiada na Twoje pytania.

Scenka 4: Pytanie o drogę

- **Ty:** Jesteś zagubiony/a i pytasz przechodnia o drogę do muzeum.
- **Przechodzień:** Udziela Ci wskazówek.

Scenka 5: Zakupy

- **Ty:** Jesteś w sklepie z pamiątkami. Pytasz o cenę i o to czy możesz zapłacić kartą.
- **Sprzedawca:** Odpowiada na Twoje pytania.

Wskazówki:

- Używaj poznanego słownictwa i zwrotów.
- Staraj się mówić płynnie i naturalnie.
- Nie bój się popełniać błędów – to naturalny element nauki.
- Jeśli masz możliwość, przećwicz scenki z partnerem.

Rozdział 4: Ćwiczenia Utrwalające

1. **Słownictwo:** Napisz po 5 zdań, używając słownictwa z każdej z kategorii (transport, zakwaterowanie, zwiedzanie, jedzenie).
2. **Tłumaczenie:** Przetłumacz na islandzki:
 - Chciałbym/Chciałabym zarezerwować pokój jednoosobowy na dwie noce.
 - Czy śniadanie jest wliczone w cenę?

- Gdzie mogę wypożyczyć samochód?
 - Jak daleko jest do centrum miasta?
 - Czy ten autobus jedzie do Blue Lagoon?
 - Poprośzę szklankę wody i kawałek ciasta czekoladowego.
 - Czy mogę zapłacić kartą kredytową?
 - Zgubiłem/am mój paszport. Co mam zrobić?
 - Ten wodospad jest przepiękny!
3. **Opis:** Opisz swoje wymarzone wakacje, używając jak najwięcej słownictwa z tej lekcji.
4. **Dialog:** Napisz dialog, w którym planujesz z przyjacielem/przyjaciółką podróż do Islandii.

Rozszerzenie (dla ambitnych):

- **Słownictwo Specjalistyczne:** Znajdź i naucz się słownictwa związanego z konkretnymi aktywnościami, które Cię interesują (np. wędrówki górskie, obserwowanie wielorybów, jazda konna, fotografia).
- **Islandzkie Media:** Obejrzyj islandzki film lub serial (z napisami), posłuchaj islandzkiej muzyki lub podcastu, przeczytaj artykuł w islandzkiej gazecie online. Zwróć uwagę na użycie poznanego słownictwa i gramatyki.
- **Konwersacje Online:** Znajdź partnera do rozmów online (np. na platformach do wymiany językowej) i poćwicz mówienie po islandzku.
- **Autentyczne materiały:** Spróbuj zdobyć broszury turystyczne, mapy, menu restauracji w języku islandzkim.

Dodatkowe Informacje

- Ta lekcja miała na celu powtórzenie i utwalenie materiału z całego kursu. Regularne powtarzanie jest kluczem do sukcesu w nauce języka.
- Nie zniechęcaj się, jeśli czegoś nie pamiętasz. Wracaj do poprzednich lekcji i ćwicz, aż poczujesz się pewnie.
- Korzystaj z każdej okazji, aby używać języka islandzkiego w praktyce – to najlepszy sposób na naukę!

Zakończenie

Gratulacje! Ukończyłeś/aś dziesiątą lekcję i cały podstawowy kurs języka islandzkiego! Teraz masz solidne fundamenty, aby kontynuować naukę i rozwijać swoje umiejętności językowe. Pamiętaj, że nauka języka to proces, który wymaga czasu, cierpliwości i regularnej praktyki. Ale z Twoją determinacją i naszym kursem, na pewno osiągniesz sukces!

Gangi þér vel! Og takk fyrir að læra með okkur! (Powodzenia! I dziękujemy za naukę z nami!)